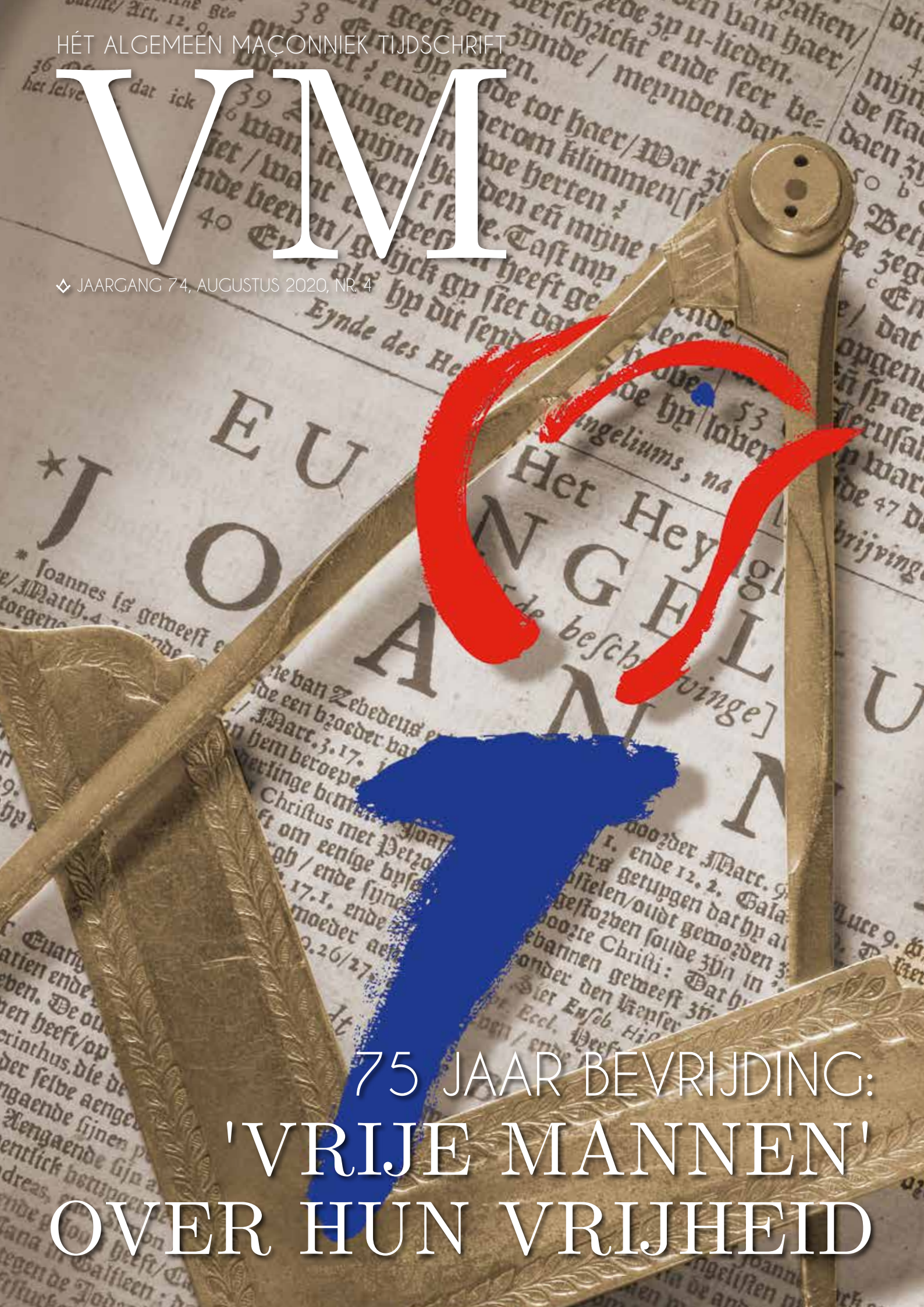

HÉT ALGEMEEN MAÇONNIEK TIJDSCHRIFT

VNM

◇ JAARGANG 74, AUGUSTUS 2020, NR. 4

75 JAAR BEVRIJDING:
'VRIJE MANNEN'
OVER HUN VRIJHEID

PRAKTISCH VERBINDEND EFFICIËNT

Voor een korte demo van de **VRIJMETSELAARS-APP**

kijkt u op <https://vimeo.com/222355849>

(wachtwoord *Vrijmetselaar*)

Wilt u uw loge gratis aanmelden of meer informatie?

<https://dragonflyapps.nl/vrijmetselarij-app>

WAT GEBRUIKERS OVER DE APP ZEGGEN

Iedereen is enthousiast. Het gebruikersinterface is dermate simpel en intuïtief dat ik daar zo goed als geen vragen over krijg.

De beheerder zei laatst: 'Geweldig, ik hoef geen ledenlijst meer op de site te hebben met alle zorgen over privacy. De A.T. is makkelijk bij te houden en de ledenadministratie werkt goed en makkelijk.'

Otto Hauser

Loge De Edelmoedigheid

De informatie is altijd actueel, we hebben goed zicht op de arbeidstafels van omringende loges en kunnen pushberichten sturen voor belangrijke herinneringen. Door de foto's is het makkelijk om iedereen te leren kennen. Kortom, erg blij mee.

Michiel van Keulen

Loge Acacia

'De vrijmetselarij biedt zoekende mensen een zingevingsmethode in een vertrouwde omgeving die met behulp van rituelen en symbolen leidt tot zelfontplooiing, broederschap en daardoor een betere samenleving.'

VRIJMETSELARIJ - hét algemeen maçonniek tijdschrift

Uitgave van de Orde van Vrijmetselaren onder het Grootoosten der Nederlanden
Javastraat 2B, 2585 AM Den Haag.
Tel. 070-3460046
Fax 070-3615919
orde@vrijmetselarij.nl
www.vrijmetselarij.nl

ISSN 2213-1825

Abonnementen

Adresmutaties gelieve te sturen naar:
thesaurie.orde@vrijmetselarij.nl

Hoofdredactie

Henk Hendrikk
vm.redactie@vrijmetselarij.nl

Redactie

Rinus van Warven -
Philip Visser - Frans Krap
Cees Strobosch (redactie-secretaris)

Columnisten

Cees Strobosch, Hans Wissema,
Chris Linders en Fred Kruyer

Cartoon

Peer Retera

Beeldredacteur en fotografie

Paul Mellaart

Advertenties

Scoopz Media Advies
+31 (0)6 16 07 37 11

Vormgeving

MasterColors Media BV, Best

Kopij naar

Henk Hendrikk
Zandeiland 27,
5658 AK Eindhoven
vm.redactie@vrijmetselarij.nl

Van de auteurs van geplaatste stukken wordt verwacht dat zij akkoord gaan met (gedeeltelijke) doorplaatsing op de website van de Orde van Vrijmetselaren.

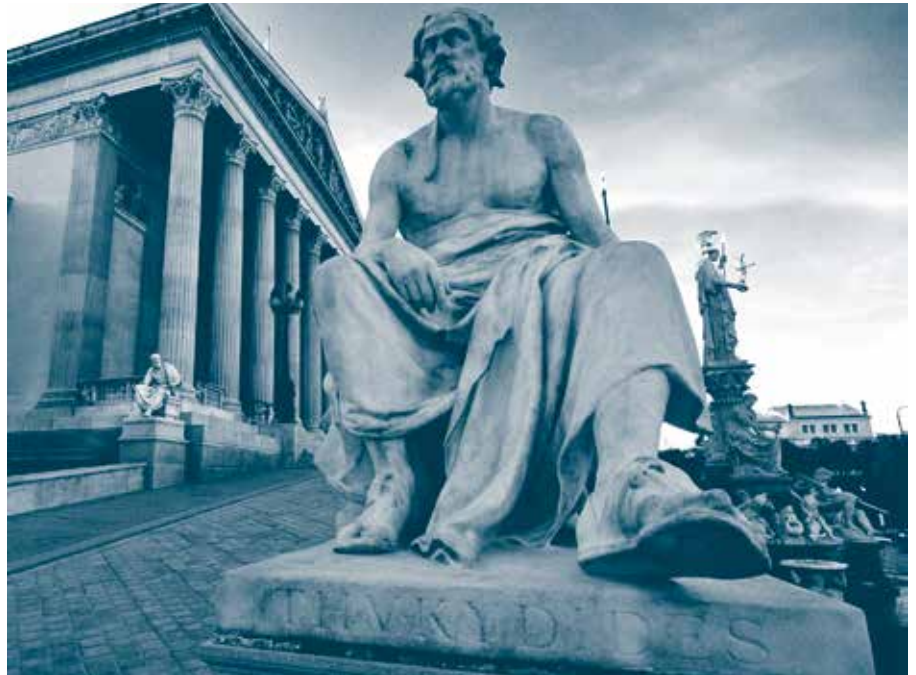
Advertenties

Aanlevering per e-mail naar:
vm.advertenties@vrijmetselarij.nl
Advertenties kunnen zonder opgave van redenen geweigerd worden.

Copyright

Orde van Vrijmetselaren onder het Grootoosten der Nederlanden

Het is niet toegestaan tekst en/of foto's in welke vorm dan ook over te nemen uit dit tijdschrift zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

VRIJheid

Precies 75 jaar na de bevrijding van Nederland zijn we opnieuw in oorlog. Ditmaal tegen een voor het oog onzichtbare vijand, het Corona-virus. Een belangrijk gevecht, waarvoor we zelfs enkele verworven vrijheden inleveren, zij het tijdelijk. Het raakt de kern van vrijheid in het hart. Want vrij zijn we namelijk pas echt als we verantwoordelijkheid nemen voor onze vrijheid. De afgelopen maanden hebben we dat dan ook gedaan!

Is er iets belangrijker in de wereld dan vrijheid? Kijkend naar de opofferingen die mensen alom op de wereld ervoor over hebben, moet het antwoord hierop een duidelijk 'nee' zijn. Of zoals Martin Luther King het eens zei: "Er is niets belangrijker in de wereld dan vrijheid. Vrijheid is het waard om opofferingen voor te doen, het is het waard om er je baan voor te verliezen, het is het waard om er voor in de gevangenis te zitten. Ik ben liever een vrije pauper dan een rijke slaaf. Ik zou liever sterven in bittere armoede met mijn overtuigingen, dan leven in weelde zonder respect."

Vrijheid... Het grote goed. Ook in de vrijmetselarij. Niet voor niets staat er VRIJmetselarij. Omdat vrijheid de essentie is van wat vrijmetselarij in feite beoogt te zijn. Zozeer zelfs, dat

wie vrijmetselaar wil worden een 'vrij man' moet zijn.

Ingegeven door 75 jaar bevrijding, staat in deze bijzondere uitgave van VM het begrip 'vrijheid' centraal. Zo geven 25 jonge, 'vrije mannen' aan wat voor hen het belang is van vrijheid. Ook valt te lezen over hoe de vrijmetselarij overeind is blijven staan in de Tweede Wereldoorlog, met alle gevolgen van dien. Tevens wordt stilgestaan bij het symbool van de Franse Revolutie van 1789: Vrijheid, gelijkheid en broederschap.

De Griekse legeraanvoerder Thucydides (460 – 400 v. Chr.) zei eens: "Het geheim van geluk is vrijheid en het geheim van vrijheid is moed." Mocht u dus na het lezen van deze bijzondere uitgave van VM interesse hebben om in alle vrijheid aan te kloppen bij de vrijmetselarij, aarzel dan niet. Op www.vrijmetselarij.nl vindt u de adressen van alle loges in Nederland. Ik wens u veel inspiratie en leesplezier toe.

Met broederlijke groet,

Henk Hendrikk,
hoofdredacteur.

INHOUDS opgave

3. Voorwoord: VRIJheid

5./12./20./27./36.

'Vrije mannen' over hun vrijheid

Naar aanleiding van '75 jaar bevrijding' gaan 25 vrijmetselaren in op hun vrijheid.

10. Vrijheid, gelijkheid en broederschap

Vrijheid, gelijkheid, broederschap. 3 woorden die uitgroeien tot het symbool van de Franse Revolutie in, tijdens en na 1789.

17. Vrijmetselarij 1940 – 1945

Wat vrijheid betekent, wordt in de Tweede Wereldoorlog zo goed duidelijk, dat het nu – 75 jaar na de bevrijding – nog altijd duidelijk is!

25. Vrijheid, het grote goed

Wat betekent die vrijheid voor de vrijmetselarij?

32. Geroofd erfgoed

De tentoonstelling 'Vrijheid & Vooroordeel: Vrijmetselarij en de Tweede Wereldoorlog' is een absolute aanrader, samengesteld door kunsthistorica dr. Andr'ea Kroon.

41. Vrijmetselaar worden?

Wilt u onderzoeken of een toekomstig lidmaatschap van een vrijmetselaarsloge succesvol kan zijn?

44. De plichten van een vrijmetselaar

Al sinds oude tijden kent de vrijmetselarij plichten. Plichten waaraan ieder lid zich hoort te houden. Want één ding is zeker: vrijmetselarij is niet vrijblijvend.

SCOOPZ
media advies

Adverteren in VM?

Bel snel met
Jeroen Maes

+31 6 16 07 37 11
jeroen@scoopz.nl

**VERSCIJNT BINNENKORT
U KUNT NU VOORINTEKENEN !!!**

Kubus 13

Het maçonnieke ritueel

Ontstaan, ontwikkeling, vernieuwing
door Jan den Ouden

Kubus 14

Broeder is thans uw 'Naam'

De bouwstukken van Gerard Vroom
(in de traditie HB-ritueel 1928/73)

verdere informatie www.steensplinter.nl
info@steensplinter.nl

VOORINTEKENING

Trilogie, tweede, herziene druk, met voorwoord van H. E. Gr. Mr. Gerrit van Eijk en past Gr. Mr. Diederik van Rossum 2de deel. Parels van deze Trilogie - als kroon op een magistraal werk van 777 bladzijden. Een 'must' voor de aspirant en iedere Bouwer in de Geest, naar 'Waarheid' zoekende!

E.: a.aalders11@gmail.com
M: 06-41190844

Zoekt een bevlogen en bezielende

Directeur-Bestuurder

HHO is op zoek naar een ervaren en servicegerichte directeur-bestuurder, die de strategie omarmt en de invoering verder vorm kan geven. Iemand die zich hard wil maken voor deze mooie en bijzondere organisatie en met alle belanghebbenden kan bouwen aan een slagvaardige, toekomstbestendige organisatie. Met efficiënte bedrijfsvoering, goede passende dienstverlening, excellente services en goede zorg, toegesneden op de maat en omvang van HHO.

Voor meer informatie zie
www.suurcompany.nl

ZIN IN EEN WEEKEND WEG? OF EEN WEEKJE JE EIGEN LAND ONTDEKKEN? KOM DAN LOGEREN IN MIJN COMFORTABELE AIRBNB IN ROTTERDAM!

Heerlijk 2-persoons bed, aparte kleedkamer, toilet op de gang, veel privacy en je eigen balkon. Op loopafstand van Centraal Station, Witte de With, de Kunsthal, Euromast (Park), de Meent en lekker ontbijten en lunchen bij Mr. NonNo om de hoek.

Boeken en meer informatie via:
<https://www.airbnb.nl/rooms/35052883>

‘Vrije mannen’ en hun vrijheid

De eerste 4 letters geven overduidelijk weer wat de kerngedachte is van VRIJmetselarij. Het gaat om VRIJ zijn. En over VRIJ denken. Over VRIJ de weg vinden in het leven zonder de mening en/of de wil van een ander opgelegd te krijgen. Een VRIJmetselaar is dan ook - zoals dat heet - een 'VRIJ man'. En wie VRIJ is, geniet VRIJheid. Hoe belangrijk is die? 25 vrijmetselaren geven daarop hun antwoord.

Onder redactie van Cees Strobosch en Henk Hendriks – Foto's: Paul Mellaart.

‘Vrijheid leren waarderen door anderen’

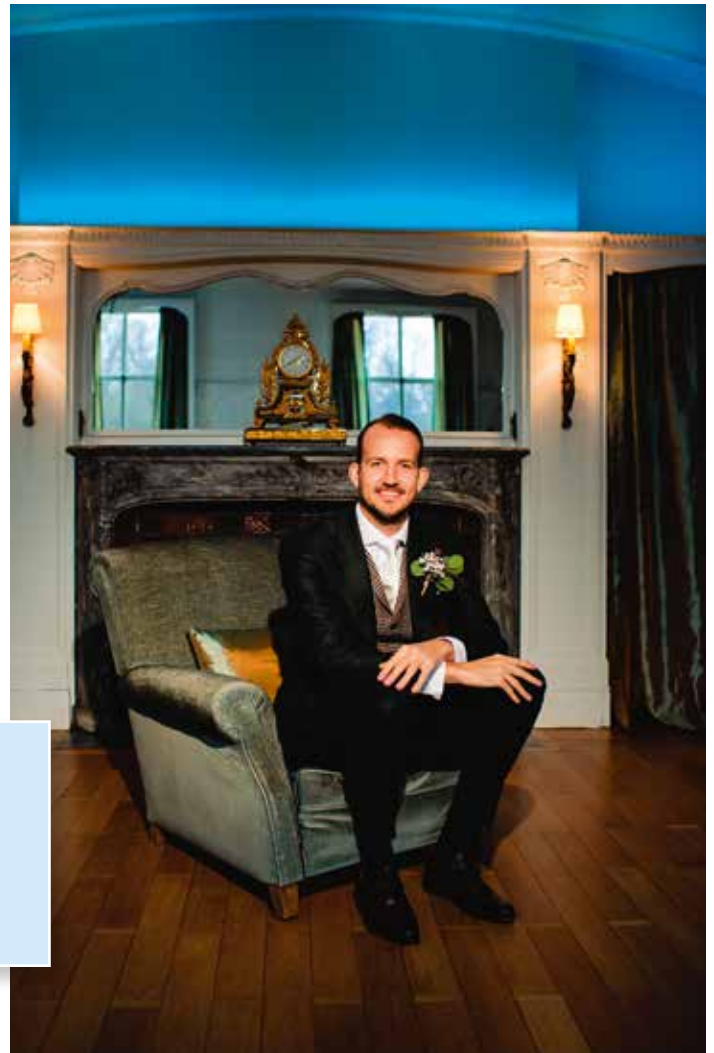
“**E**erlijk gezegd heb ik weinig met een dag als 5 mei. Dit is een dag van feest, muziek en gezelligheid. Een begrijpelijke invulling van deze dag, 5 mei refereert immers aan de bevrijding van de Duitsers in de Tweede Wereldoorlog. Toch denk ik dat we vrijheid beter kunnen 'vieren' door vrijheid weg te nemen. Pas wanneer je dit mist weet je wat het waard is. Dat zien we nu in de Corona-crisis bij veel mensen of bij vluchtelingen die in dictatoriale landen hebben geleefd. Zelf heb ik dit ervaren in Afghanistan als militair. Enerzijds was ik zelf zeer beperkt in mijn vrijheid. Je werd geleefd door de waan van de dag en een echte rustdag bestaat niet. Maar ik heb vrijheid nog meer leren waarderen door te zien hoe anderen moeten leven. Afgaanse vrouwen die niet, of amper, buiten mogen komen. Afgaanse jongemannen die verplicht mee moeten vechten met de taliban. Afgaanse gezinnen die geen stap buiten de deur kunnen zetten zonder angst voor de taliban aan de ene kant of geallieerde bommen aan de andere kant. Wij konden na 4 maanden weer naar huis, deze mensen moeten nog steeds zo leven. Sindsdien ben ik meer waarde gaan hechten aan het begrip vrijheid. Het vieren op 5 mei is leuk en gezellig en het is goed dat we dit jaarlijks doen; 'helaas is het nog geen doorbetaalde vrije dag'. maar het echt waarderen van vrijheid kan naar mijn idee pas als je het eenmaal gemist hebt.”

Naam : Erwin Kwakkel.
Leeftijd : 34 jaar.
Beroep : P&O adviseur Defensie.
Loge : ‘Fides Mutua’ te Zwolle.
Graad : Leerling-vrijmetselaar.

Naam : Derek Wijntjes.
Leeftijd : 29 jaar.
Beroep : Financieel Controller.
Loge : ‘De Drie Kolommen’ te Rotterdam.
Graad : Leerling-vrijmetselaar.

‘Deelbaar door naar anderen te luisteren..’

“Vrijheid is voor mij onbelemmerd zijn om te denken, te zeggen en te doen wat ik zelf wil terwijl een ander dat ook kan. Van de 3 spreekt onbelemmerd of vrij denken mij het meest aan. Wat ik zeg en wat ik doe vloeit namelijk voort uit wat ik denk. Als ik niet vrij kan denken dan kan ik me niet vrij uitspreken of bewegen. Aan de andere kant, mijn denken stagneert als ik me niet vrij kan uitspreken of bewegen. Misschien is elk van de drie even belangrijk en houden ze elkaar in balans. Desalniettemin is vrij denken voor de meeste vrijmetselaars - zo ook voor mij - een centraal thema op de reis die we allemaal doormaken. Ik stel mijzelf wel eens de vraag: ‘Kan ik vrij denken?’ Ik vat ‘vrij’ dan op als ‘zonder belemmeringen’. Mijn denken zit veilig in mijn binnenste opgeslagen en kan niet bepaald worden door anderen, althans niet direct. De directe invloed van anderen om mijn gedachten te belemmeren is dus, denk ik, gering. Ik denk dat ik vooral mezelf belemmer om vrij te denken doordat mijn eigen controle, ego en vooroordelen vaak in de weg staan. Vrij denken zie ik voor mezelf als mijn hogere, zo niet mijn ultieme doel. Uit het nastreven van dat hogere doel put ik energie, maar soms verlamt het me ook omdat ik het wellicht nooit zal bereiken. Aan het einde van de dag ben ik namelijk ook maar gewoon een mens. Als vrijmetselaar zie ik

mijzelf als ruwe steen en schaaf ik aan mezelf om de scherpe randen – lees: belemmeringen – te egaliseren. Om vrij te kunnen denken moet ik continu aan mezelf schaven. Slechts gericht op mezelf, dat klinkt egoïstisch en dat is het misschien ook. Echter, hoewel ik denk dat ik vrijheid vooral bij mezelf moet zoeken, leer ik mezelf juist kennen door middel van de omgang met anderen. Zodoende spreek ik liever van gepast egoïsme. Zoals aangegeven in mijn eerste zin, draait vrijheid niet alleen om mij maar ook om de ander. Vrijheid is niet enkel een recht voor mij, maar ook een verantwoordelijkheid naar anderen toe. Enerzijds heb ik het recht om in het leven mijn eigen route te volgen en anderzijds heb ik de verantwoordelijkheid voor mijn eigen doen en laten. De vrijheid van mijn eigen keuzes eindigt waar de vrijheid van een ander begint. Door de grenzen van elkaars vrijheid te respecteren kunnen we samen veel bereiken in het leven. Zo wordt vrijheid deelbaar door naar anderen te luisteren en open te staan voor andere ideeën. Om samen iets te bereiken hoef je niet de overtuiging van een ander naar beneden te halen. Je kunt respectvol omgaan met anderen, ook als zij in jouw ogen verkeerde keuzes maken. Immers, als ik mezelf nog moet leren kennen, hoe kan ik dan over een ander oordelen?” ♦

‘Vrijheid om vrij te zijn’

“**W**at is vrijheid voor mij? Hoe vrij kan ik zijn? Hoe vrij mag ik zijn? Ben ik wel vrij om vrij te zijn? Dit zijn vragen die ik mag en kan hebben als ik vrij ben. Als componist heb ik de vrijheid om de muziek te maken die ik wil, er een verhaal mee te vertellen en mij te uiten in woordloze verhalen. Het verhaal dat verteld mag worden om mensen te inspireren, te emotioneren, tot steun te zijn maar vooral vrijheid te bieden omdat iemand vrij is om te luisteren.”

“Als barbier ben ik vrij want ik krijg het vertrouwen van een klant om zijn haar te knippen, baard te trimmen of iemand traditioneel te scheren. Dit komt als snel over als 'Logisch, toch?' Ja, maar neem de vrijheid om daar eens over na te denken. Vrij om te luisteren wat ik wil.”

Vrij om het vertrouwen te krijgen van een klant. Vrij om te maken wat ik wil. Maar vooral vrijheid om vrij te zijn.”

Naam : Bram Borrias.
Leeftijd : 33 jaar.
Beroep : Componist & Barbier.
Loge : ‘Hermannus van Tongeren’ te Utrecht.
Graad : Meester-vrijmetselaar.

Naam : Daan Posthuma.

Leeftijd : 34 jaar.

Beroep : Compliance Manager.

*Loge : ‘Nos Vinxit Libertas’ te
Amsterdam.*

Graad : Meester-vrijmetselaar.

‘Daar moet je voor vechten’

“Het was 1887 dat onze loge NVL weer toetrad tot de Orde. Ditmaal niet als de loge NVL, de Nederlandsche Vrije Loge die zich afzette tegen de Nederlandse Grootloge als reactie op de verkiezing van kroonprins Alexander tot Grootmeester die niet vanwege verdienste maar vrijwel automatisch als opvolger van de vorige Grootmeester prins Frederik werd verkozen, maar als loge NVL: 'Nos Vinxit Libertas – Ons heeft vrijheid gebonden'. In deze tijden waar mensen verdeeld zijn tussen de uitersten van angst en onbevreesdheid, met een middensegment dat, mogelijk door verwarring of acceptatie, het stilzwijgen bewaart, is de vraag 'Wat is die vrijheid dan precies?', actueler dan ooit.”

“'Vrijheid, dat is iets om voor te vechten', zo predikte mijn wijlen, demonstratiegrage moeder in mijn jeugd. Uiteraard wel ongewapend want in dezelfde les volgde het Ban de bomteken en 'De vrije liefde'. 'Echte vrijheid zit vanbinnen', zo zegt men ook weleens. Maar maak dat de gehurkte man wijs, opgesloten in een veel te kleine ruimte in de brandende zon in een dictatoriaal martelregime.”

“Wanneer vrijheid door externe factoren ontnomen wordt zal de oplossing om die vrijheid te herstellen in de eerste plaats ook 'buiten' gevonden worden. En hoewel ondragelijke lasten door mentale kracht draagbaar gemaakt kunnen worden ligt de fysieke vrijheid, gelijk aan elke andere basisbehoefte, ten

grondslag aan de volledige vrijheid. Invloed op de externe factoren die deze basisvrijheid bedreigen is, of lijkt, gering. In een land als Nederland is deze echter relatief groot. Immers zolang er binnen de lijntjes van de toch vrij breed opgezette wetskleurplaat wordt getekend zal de gemiddelde mens zijn fysieke vrijheid behouden.”

“De innerlijke vrijheid kan locatieonafhankelijk onder vuur liggen. Onder andere door de eigen begeerten alsook de eigen onzekerheden die als struikelblokken ons pad versperren, om vervolgens op velerlei wijzen getrotseerd te worden op weg naar de volgende vrijdommen. Persoonlijk kan ik stellen dat het meer dan eens is geweest dat ik zwaarbewapend met frisse moed en een vers pak nicotinepleisters de strijd aan moest gaan met de sigarettenzucht. En ook de zorg om wat 'de ander' van mij vindt, is mij helaas niet vreemd.”

“Graag zou ik vrij zijn. Vrij van schroom. Vrij van begeerte en verlangen. Vrij van het overheersende ego. Vrij tot ik als één der stoïcijnen apathisch voor mij uitstaar. Ach, zo'n vaart zal het niet lopen. Laat mij maar leven, met lust en met last. Bovendien, wanneer de reis ten einde lijkt te zijn gekomen, begint de volgende reis pas net. Een nieuwe reis, met op zak iets meer wijsheid en iets meer kracht dan de voorgaande reis, om de nieuwe lusten en lasten de strijd aan te binden. Echte vrijheid daar moet je voor vechten. Mijn moeder zei het al.” ♡

'Vanzelfsprekend recht en haar waarde evenredig?'

“Vrijheid wordt over het algemeen gedefinieerd als de mogelijkheid van individuen om naar eigen wil te handelen en om vervolgens deel te kunnen nemen aan sociaal-maatschappelijke en economische activiteiten. Maar hoe beleef ik vrijheid als individu en vrijmetselaar in een moderne tijd in een democratisch land? Wat is de ervaring die vrijheid mij meegeeft als vrijdenker, gezien het voor verschillende interpretaties vatbaar is? Vanwege die relatieve aard van vrijheid, lijkt het mij verstandig de beleving van vrijheid, holistisch en objectief vanuit mijn eigen perceptie te benaderen. Dit zal ik trachten te realiseren door vrijheid te plaatsen in relatie tot mezelf, in relatie tot mijn omgeving en uiteraard in relatie tot de allerhoogste begrips-beginselen, welke vrijheid constitueren.”

“Vrijheid zou ik los van de algemene stelling definiëren als een ruim relatief begrip, welke een uiteenlopende belevingswaarde heeft voor elk individu. De mate van belevingswaarde is sterk afhankelijk van onze herkomst, onze geografische ligging, maar ook onze cultuurgewoontes en de sociaal-maatschappelijke tradities die we aanhangen. Sterker nog onze herkomst bepaalt vaak genoeg onze toekomst en hoe we zaken in het heden bekijken, indien we de vrijheid niet hebben om te kiezen dat cultuurgewoontes en tradities weinig tot geen invloed uitoefenen op ons persoonlijk leven. Het gevolg van een onverkorte generatielange overdracht van cultuurgewoontes en tradities is dat een individu of een groep mensen niet haar eigen persoonlijkheid zal ontwikkelen vanwege de inbreuk die gepleegd wordt door de werking van het blindelings overbrengen en accepteren van cultuurgewoontes en tradities. De persoonlijkheid ontstaat alleen doordat het individu bewuster wordt van zijn gemaakte keuzes en zijn handel en wandel en door het opdoen van eigentijdse ervaringen en die te reflecteren naar eigen aardse principiële waarden en normen. Waarden en normen die ontstaan uit een diep verlangen zelfstandig te zoeken naar waarheid maar ook door te erkennen dat een ieder over dat recht beschikt.”

“Het blindelings overdragen van tradities, cultuurgewoontes en kennis die

zijn voortgekomen uit uw eigen ervaring en overtuiging, kan zelfstandigheid, het gevoel van vrijheid en geestelijke en mentale ontwikkeling beperken. Deze beperking komt tot stand omdat tradities en cultuurgewoontes vaak fundamenteel onveranderd en statisch van aard zijn met als gevolg dat een onbetwistbare overdracht in de huidige oude vorm naar een nieuwe wereld- of tijdsorde meestal compleet haaks zal staan op de realiteit van die nieuwe bewuste wereldorde. Een nieuwe wereldorde welke puur tot stand komt door veranderingen en ontwikkelingen in stoffelijke structuren, maar ook in niet stoffelijke denk- en gedragspatronen. Deze betoverende en geleidelijke stoffelijke en niet stoffelijke verandering kunnen we beschouwen als evolutie. Vervolgens komt die evolutie tot stand indien de mens, aansluitend op haar omgeving de vrijheid heeft zichzelf op een vrijelijke en geleidelijke manier te ontwikkelen. Er komt hierbij dus duidelijk naar voren dat het onverkort voortzetten van cultuurgewoontes en tradities geen vrijheid biedt in het ontwikkelen van uw eigen persoonlijkheid, geen richting geeft aan uw handel en wandel en geen kracht biedt voor het maken van persoonlijke keuzes, maar in het bijzonder remmend en vertragend werkt op evolutie.”

“Is het dus wel wijs en van deze tijd dat vrijheid een relatief begrip is, in plaats van een universele, als we letten op het feit dat de maatschappij steeds meer richting de globalisatie gaat, maar ook als we letten op wat voor invloed het kan hebben op onze evolutie? Creëert de beleving van een relatieve vrijheid niet het gevoel van ongelijkheid en/of discriminatie bij een individu ten opzichte van een ander individu met meer of minder vrijheden op basis van afkomst, achtergrond, cultuur en etniciteit?”

“Naar mijn kennis ligt de beperkte relatieve beleving van vrijheid per individu ten grondslag aan hoe wij met liefde, eenheid en tolerantie omgaan. Door eenieder ruimte te bieden ultieme vrijheid te beleven, volgens de hoogste basis natuurbeginselen, zullen we een mentale verschuiving en geestelijke

Naam : Anthony Sporkslede.
Leeftijd : 34 jaar.
Beroep : Ondernemer.
Loge : ‘Concordia’ te
 Paramaribo – Suriname.
Graad : Meester-vrijmetselaar.

hervorming moeten ondergaan die ons hoogstwaarschijnlijk de kracht en inzichten zullen geven onvoorwaardelijke liefde en rotsvaste eenheid te bevorderen op collectief niveau. We zullen zo stappen vooruit maken naar een meer humane wereld, waarbij het streven naar morele wijsheid en louter schoonheid de ongeschreven norm zal zijn. Gemakshalve wil ik aangeven dat het op ons aankomt als individu om verder te kijken dan de kenmerken van tradities en cultuurgewoontes om zodoende de patronen te doorbreken, welke ons weerhouden om ultieme vrijheid in denken, handel en wandel te ervaren. Echter, verandering realiseren op een persoonlijke level, blijkt vaak een donkere, meedogenloze en heftige strijd met uw innerlijke zelf, uw omgeving en de kennis en inzichten die u vergaart tijdens dat veranderingsproces. Wellicht is wereldwijd alvast de psychologische en mentale barrière, welke grenzen en muren op ons hebben, verbroken door de wereldwijde immigratiestroom. Erop hopen dat met deze wereldwijde exodus een verschuiving heeft plaatsgevonden, in de beleving van vrijheid en tolerantie, welke kan uitmonden in realiseren van de ultieme evenredige vrijheid voor elke broeder en zuster, waar op aarde ze zich ook mogen bevinden.” ♦

Vrijheid, gelijkheid, broederschap

'Vrijheid, gelijkheid en broederschap'. 3 woorden die uitgroeien tot het symbool van de Franse Revolutie van 1789. En die in feite de basis leggen voor het gedachtegoed van de vrijmetselarij.

Tekst: Hans Wissema – Foto's: Paul Mellaart.

Stellen dat de vrijmetselarij een kind is van de Verlichting valt te betwijfelen, want er stonden veel vaders aan de wieg van deze broederschap. Maar dat het verlichtingsdenken er grote invloed op heeft gehad, en nog heeft, is boven twijfel verheven. De Verlichting is zoals de meeste lezers zullen weten een filosofische beweging die in het midden van de 18e eeuw tot bloei komt en die vrijheid, democratie en menselijke emancipatie propageert. De beweging heeft de Amerikaanse, Franse revoluties en de Latijns-Amerikaanse dekolonisatie geïnspireerd evenals de democratiseringsbewegingen in Europa van de 19e eeuw. George Washington en de meeste van de 'founding fathers' zijn vrijmetselaar evenals Lafayette, een prominent tijdens de Franse Revolutie, en Simon Bolivar, de bevrijder van de Noordelijke helft van Zuid-Amerika. In Nederland hebben vrijmetselaren een rol gespeeld bij de totstandkoming van de Grondwet na de Franse tijd. De Verlichting is niet een beweging van één voorganger met volgelingen maar van honderden schrijvers, vooral uit Schotland, Duitsland en Frankrijk, die elkaar beïnvloedden. Daardoor is er een spaghetti aan ideeën ontstaan waarin echter een aantal kernelementen valt te herkennen. Vrijmetselaren stellen daar belang in want, nogmaals, het gedachtegoed van de vrijmetselarij is sterk gebaseerd op de ideeën van de Verlichting. De kernelementen vallen onder te brengen in 4 hoofdgroepen.

Verantwoordelijkheid

Het 1e kernpunt is dat de mens verantwoordelijk is voor zijn eigen leven. Dit zet zich af tegen toenmalige en huidige religieuze dogma's die de mens voorschrijven wat hij of zij moet geloven en doen. Vrijmetselaren zeggen: 'Op U komt het aan!' De vrijmetselarij kent maar één dogma, namelijk dat er geen andere zijn. Met die eigen verantwoordelijkheid hangt de notie samen dat niets de zelfbestemming van een mens in de weg mag staan. Sterker nog, de mens heeft de morele plicht zichzelf te verheffen. Zoals de vrijmetselaar Goethe het zegt: "Nur wer sich strebend bemüht, können wir erlösen. - Allein wie sich total inzet kan worden verlost."

Deze gedachte heeft geleid tot massaeconomie waardoor velen een beter bestaan kunnen opbouwen. Verantwoordelijkheid voor eigen leven veronderstelt niet alleen de vrijheid om eigen keuzes te maken, maar ook tolerantie voor de keuzes van anderen. Wie vrijheid voor zichzelf claimt moet die van anderen respecteren. Respect voor anderen, ongeacht geslacht, ras of godsdienst, is in de vrijmetselarij diep ingeworteld; stigmatisering is uit den boze. "Ik ben het volledig oneens met wat u zegt, maar ik zal uw recht om het te zeggen tot mijn dood verdedigen", zei de vrijmetselaar Voltaire. Niet voor niets staat 'vrijheid' voorop in de trits Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap.

Gelijkwaardigheid

Het 2e kernpunt is de notie dat alle mensen gelijkwaardig zijn (het 'égalité' van de revolutie; meestal vertaald met gelijkheid maar bedoeld wordt gelijkwaardigheid). Dit zet zich af tegen de toenmalige standenmaatschappij: adel, geestelijkheid en burgerlijke stand. Voortaan is iedereen 'citoyen - burger', zelfs de Franse koning. De Franse schrijver en activist Diderot stelt dat de mens pas vrij is als de laatste koning is opgehangen aan de darmen van de laatste priester. Gelijkwaardigheid houdt in dat alle mensen gelijke rechten hebben en dat de rechtspraak dus voor ieder gelijk, onafhankelijk en onbevooroordeeld dient te zijn. Voorheen hebben mensen misschien wel bepaalde rechten maar de rechtspraak ligt toch bij de heersende vorst, denk maar aan het oordeel van Koning Salomo of de middeleeuwse koningen en adel. Nu wordt, in het voetspoor van Montesquieu, de rechtspraak losgekoppeld van de andere staatsorganen. Zijn filosofie van de Trias Politica houdt een scheiding van machten in: de wetgevende, uitvoerende en de rechtsprekende macht.

In de Verenigde Staten is te zien hoe goed dit werkt. Het hoogste wetscollege, het Amerikaanse Opperste Gerechtshof, komt tot uitspraken die de president mishagen. Overigens is het in beschaaft landen goed gebruik dat de leden van de uitvoerende macht zich niet uitlaten over de rechtsgang. In Nederland zou zo iets ondenkbaar zijn en bij ons vin-

De Verlichting heeft gezorgd voor een totale omwenteling in de maatschappij.

den de benoemingen van de zittende en staande magistratuur, in tegenstelling tot de situatie in Amerika, buiten de politiek plaats. Leonard Schapiro, een bekende historicus van de Sovjetunie, is van mening dat van alle kenmerken die een democratie onderscheiden van een autocratie, de onafhankelijke rechtspraak de belangrijkste is.

Gelijkwaardigheid leidt ertoe dat de bewoners van een land of streek zelf de leden van de uitvoerende macht kiezen, hetzij rechtstreeks, hetzij via het kiezen van volksvertegenwoordigers. Gelijkwaardigheid leidt dan welhaast automatisch tot algemeen kiesrecht. De legitimatie van de vorst, die voorheen nog regeert bij de Gratie Gods - een tekst die merkwaardig genoeg nog steeds in de aanhef van onze wetten staat - wordt nu verkregen als een mandaat van de broederschap van vrije mensen. Bij sommige gelegenheden drinken vrijmetselaren op het hoogste gezag in het land - de koning - maar eigenlijk is dit onjuist want het parlement kan het koningschap vervangen door een andere staatsvorm en vormt dus de hoogste macht.

Vrijmetselaren hebben respect voor minderheden wat inherent is aan de opvatting over het concept van democratie; democratie is niet de dictatuur van de meerderheid. Democratie brengt

met zich mee het recht te worden geïnfomeerd en de Verlichting propageerde daarom de onafhankelijke pers.

Rationalisme

De 3e grondslag is het rationalisme. Dit zet zich af tegen bijgeloof, onbewezen stellingen en vooroordeel. Het idee is dat alles wetenschappelijk kan worden verklaard en als iets onverklaarbaar is komt dat omdat de wetenschap nog niet ver genoeg is gevorderd. Openbaringen en volkswijsheden moeten worden gewantrouwd. Moses Mendelssohn, de grootvader van de componist, definieerde de Verlichting als de opvoeding in het rationalisme (1783). In het Engels wordt 'The age of enlightenment - Het tijdperk van verlichting' meer nog 'The age of reason - Het tijdperk van de rede.' De verlichting leidt destijds tot een eerste golf van secularisatie. De Kerk wordt als onderdrukker beschouwd en veel verlichtingsdenkers zijn atheïst of deïst. De vrijmetselarij is toleranter dan destijds de Franse revolutionairen en in deze gemeenschap zitten belijdende christenen naast moslims en atheïsten. Rationeel handelen vergt kennis, vandaar dat verlichtingsfilosofen de encyclopedie zijn gaan opzetten, kennis voor iedereen, nu Wikipedia.

Er komt ook de nodige vernieuwing

in het onderwijs, denk aan Rousseau. Alle mensen moesten onderwijs genieten, denk aan John Locke (1632 - 1704, de 'vader' van de Verlichting), en later Mary Wollstonecraft. Verlichtingsfilosofen gaan in hoog tempo de natuur bestuderen en verschijnselen beschrijven en verklaren. De moderne wetenschappelijke methode verdringt de scholastiek, die is gericht op het interpreteren van de klassieken en kerkvaders en waarbij niet wordt gekeken naar de werkelijkheid. Dit leidt tot de oprichting van op research gebaseerde universiteiten, waarvan de Universiteit van Berlijn, opgericht door de filosoof en diplomaat Wilhelm von Humboldt de eerste is; deze universiteit is later naar hem vernoemd.

Rationalisme leidt ook tot het economisch liberalisme, de organisatie van de economie langs individuele lijnen. Dit zet zich af tegen feudalisme en mercantilisme. Het werk van de Schotse filosoof Adam Smith met als kernpunt de 'onzichtbare hand' van de markt, krijgt grote invloed en is - samen met de ontwikkeling van de techniek - de grondslag van de industriële revolutie. De Verlichting vormt zo de start van een ongekende expansie van het kapitalisme, inclusief de sterke uitbreiding van de wereldhandel.

Universaliteit

Als 4e grondslag is de universaliteit te noemen. Er ontstaat tijdens de Verlichting een enorme interesse in andere culturen en religies, denk aan de expeditie van Napoleon naar Egypte. Erkend wordt - nu voor het eerst - dat andere culturen zeer waardevolle elementen bevatten en dat niet het Christelijke denken superieur is. Tussen 1723 en 1743 publiceren de schrijver Jean-Frédéric Bernard en de graveur Bernard Picart in Amsterdam hun 9 delen van de 'Cérémonies et coutumes religieuses de tous les peuples du monde - Ceremonies en religieuze gewoonten van alle mensen ter wereld', het eerste overzicht van alle religies ter wereld, dit op wetenschappelijke basis en voet van gelijkheid.

Wat heeft de Verlichting bereikt?

De Verlichting heeft gezorgd voor een totale omwenteling van in eerste instantie de Westerse maatschappij, dat is westelijk, noordelijk en zuidelijk Europa, Noord-Amerika, Australië en Nieuw-Zeeland. Die omwenteling verspreidt zich met vallen en opstaan over de wereld. Een groot deel van de wereld heeft de democratie en de rechtsstaat in de praktijk gebracht, niet altijd op perfecte wijze maar toch is er veel bereikt. Dat is een goede zaak; Kant noemde de Verlichting de uiteindelijke volwassenwording van de mensheid, de 'emancipatie van het menselijk bewustzijn uit een onvolwassen staat van onwetendheid'. Kant stelt duidelijk het Verlichtingsdenken op een hoger plan dan de godsdiensten, een stelling waarover je nog kunt discussiëren.

Zoals gezegd heeft de Verlichting de stoot gegeven tot de Industriële Revolutie die de mensheid voorheen ondenkbare welvaart, en in zijn kielzog, welzijn, heeft bezorgd. Enerzijds door de bevordering van wetenschap en techniek en anderzijds door het geven van legitimatie aan het systeem van vrij ondernemerschap.

De Amerikaanse en de Franse revoluties zijn een direct gevolg van het Verlichtingsdenken. Ze zijn nauw met elkaar verweven en vrijmetselaren hebben een belangrijke rol gespeeld. De Amerikaanse onafhankelijkheidsverklaring ademt in hoge mate de idealen van de Verlichting. Het schootsvel van George Washington, een onderdeel van de kleding als vrijmetselaar, is geborduurd door de vrouw van Lafayette. Vrijmetselaren hebben een belangrijke rol gespeeld in

de dekolonisatie van Latijns-Amerika. Simon Bolivar is vrijmetselaar evenals 30% van de presidenten van Bolivia. De Italiaanse Revolutie wordt in hoge mate geleid door vrijmetselaren; Garibaldi is 'Honorary Past Grand Master' van de Italiaanse loges.

Gezegd kan worden dat de afschaffing van de slavernij een gevolg is van het Verlichtingsdenken al is het verbazingwekkend dat dit afschaffen zo lang heeft geduurd. De Amerikaanse 'founding fathers', die zulke mooie teksten over de gelijkheid van de mens in hun constitutie opstellen, houden gewoon hun slaven aan al laat George Washington ze na zijn dood in vrijheid stellen. In 1785 besluiten de slavenhandelaren uit La Rochelle in Frankrijk het gebruik van de zweep af te schaffen als zijnde 'onverenigbaar met de verlichting en humaniteit die de Franse natie onderscheidt'. Maar met de slavenhandel gaan ze gewoon door, 143 schepen alleen al in Frankrijk.

De Verlichting heeft de strijd tegen de doodstraf geïnspireerd die thans door de meeste landen is afgeschaft. Toch stijgt in 2015 het aantal uitgevoerde doodstraffen nog met 50%, de meeste in Iran, Pakistan en Saoedi-Arabië. Over China zijn geen gegevens beschikbaar.

Algemeen kiesrecht voor volwassenen is een verworvenheid van de Verlichting, al heeft het ook lang geduurd voordat dit alleen al in het Westen is gerealiseerd. Het liberalisme en het socialisme zijn kinderen van de Verlichting; het corporatisme niet.

Meer in deze tijd mag de oprichting van de Verenigde Naties (en daarvoor de Volkerenbond) met haar Universele Verklaring van de Rechten van de Mens gezien worden als voortgekomen uit de Verlichting. Die Verklaring is een prachtige verlichtingstekst en borduurt voort op de 'Déclaration des droits de l'homme en du citoyen' van 1789. Waar de Verenigde Naties vooral is opgericht om conflicten tussen staten gewelddoos op te lossen ('Nooit meer oorlog'), daarmee regeringen de vrije hand gevend over binnenlandse aangelegenheden, is er nu een omwenteling gaande in het internationale recht die het mogelijk maakt mensen te vervolgen wegens misdaden tegen de mensheid. De instelling van het 'International Criminal Court' in Den Haag is een grote stap voorwaarts.

Vrijmetselarij en Verlichting

De Verlichting wordt gefaciliteerd door

een intensieve uitwisseling - in woord en geschrift - van verlichtingsfilosofen en mensen die in deze stroming zijn geïnteresseerd en die de ideeën in de praktijk willen brengen. De 18e-eeuwse salons spelen daarin een belangrijke rol en dat doen ook de loges van vrijmetselaren. De onafhankelijkheidsverklaring van de Verenigde Staten is in belangrijke mate opgesteld door vrijmetselaren. Er zijn foto's van diverse colleges van het Amerikaanse Opperste Gerechtshof, opgericht in 1789, met alle rechters als vrijmetselaar gekleed; ongeveer een derde van alle opperste rechters was of is vrijmetselaar.

In Europa is de rol van de vrijmetselarij bescheidener. In de 19e eeuw spelen vrijmetselaren een rol in de toenmalige emancipatiebewegingen van liberalisme en socialisme. Maar in de vrijheids- en emancipatiebewegingen van de 20e eeuw, denk aan Man/Vrouw/Maatschappij, Dolle Mina, de NVSH, Amnesty International en tegenwoordig de NVVE speelden of spelen vrijmetselaren ongetwijfeld een rol, maar ze treden niet als vrijmetselaar op de voorgrond. De vrijmetselarij neemt geen publieke standpunten in met als uitzondering de verklaring van de toenmalige Grootmeester tijdens de Duitse bezetting.

Strijdig

Let wel, Verlichting en Vrijmetselarij zijn verre van identiek. Romantiek, het Anglicaanse geloof en Spiritualiteit zijn evenzeer bouwstenen van de vrijmetselaarsrituelen als het Rationalisme. De waarden van de Verlichting zijn soms strijdig met elkaar.

Het zoeken naar de waarheid is een belangrijk element van de vrijmetselarij, maar sommige broeders vinden dat mensen zoals Trump, Bolsonaro, en Duterte ook vrijmetselaar zouden moeten kunnen zijn ondanks het feit dat ze regelmatig onbewezen stellingen poneren en soms tot zeer onverantwoordelijke uitspraken komen.

Is het een diepe belediging van gelovige moslims om met een politicus aan tafel te zitten die van mening is dat de korans door het toilet moeten worden gespoeld? Zij die vrijheid van meningsuiting vooropstellen zeggen van ja, dat moet kunnen; anderen, die in de eerste plaats respect voor hun medemensen hebben, menen van niet. En zo komt het dat gesteld kan worden dat de Vrijmetselarij bestaat bij de gratie van een tolerante diversiteit. ♦

‘Vrije mannen’
en hun
vrijheid

2

‘Saamhorigheid en harmonie geven mij het gevoel van vrijheid’

*Naam : Khalid Anflous.
Leeftijd : 39 jaar.
Beroep : ZZP'er beveiligingsbranche.
Loge : 'De Morgenster' te Alkmaar.
Graad : Gezel-vrijmetselaar.*

“Waar draait vrijheid voor jou om? Wat is onvrij zijn? Hoe ervaar ik het gevoel van vrijheid? Wat is vrijheid in denken?”

“Zelf ervaar ik vrijheid als een prachtig goed. Het idee dat onze voorvaders hebben moeten strijden tegen dictatuur getuigt dat er hoop is voor de mensheid, tenminste zoals ik het ervaar. Geboren en getogen in Nederland mocht ik ervaren tussen 2 culturen in te leven. Zowel godsdienst als de westerse materialistische fysieke wereld geeft veel voldoening om te ervaren hoe vrij ik mag zijn om mijn eigen gedachten te hebben.”

“Het is benauwend als ik niet het mooie van alle godsdiensten en levenservaringen met elkaar mag combineren. Geschiedenis heeft ons veel gebracht maar ook veel geleerd. Helaas zie je op de dag van vandaag nog steeds dat er wetten bestaan in landen die vrijdenken de kop indrukken. Als ik me dat bedenk voel ik me strijdbaar en wil ik opkomen voor mijn recht. Dat doe ik voor mijn eigen veiligheid en voor anderen.”

“Saamhorigheid en harmonie geven mij het gevoel van vrijheid. Het is niet erg om anders te denken of te voelen. Zolang ik en wij als mens met elkaar blijven communiceren. Mijn eigen gedachtegang beheren is ook werkelijk vrijheid. In het dagelijks leven moeten wij naar het werk en onze verantwoordelijkheden nakomen. Dit doe ik ook naar wens. Maar de vrijheid om te horen en gehoord te worden ervaar ik op straat of op het werk niet. Over de belangrijke zaken nadenken en conclusies bespreken met mijn broeders geeft een mooie vorm van vrijheid. Het stelt mij in staat om mijn conclusies bij te sturen. Op weg naar een heldere verlichting.”

‘Vrijheid moeten we koesteren’

“We leven 75 jaar in vrijheid. En daar moeten we blij mee zijn. Enorm blij zelfs. Er zijn nog landen waar het woord van het staatshoofd als laatste telt en groepen vrij- of andersdenkenden, laat staan vrijmetselaren, bijna of helemaal verboden zijn.”

“Vrijheid betekent voor mij het varen tegen een stroom in. Of juist met de stroom mee, maar dan met een andere snelheid. Vrijheid betekent voor mij ook juist je mening uiten, je te openbaren en te reflecteren. Vrijheid betekent voor mij om te dragen wat ik wil; een spijkerbroek met gaten, een polo en een pet of juist het donkere pak met witte handschoenen en schootsvel. Vrijheid betekent ook om te groeien waar je goed in bent. Je mag immers zelf keuzes maken. Vrijheid is ook naar anderen luisteren. Daarom ben ik blij dat ik vrijmetselaar geworden ben. Ik ga altijd met plezier naar de loge-avond toe. Daarin ontdek ik elke keer weer de vrijheid die je hebt als broeder om met elkaar te vergelijken. En natuurlijk het afsluiten met een borrel en een goed gesprek nadien is voor mij ook een groot plezier! Vrijheid moeten we koesteren. Laten we daar ook regelmatig bij stilstaan en samen de vrijheid overdenken.”

Naam : Ernst Van der Veer.

Leeftijd : 20 jaar.

Beroep : Zorgmedewerker.

Loge : ‘De Arbeidsvloer’ te Zwolle.

Graad : Gezel-vrijmetselaar.

Naam : Ivan Nury.
Leeftijd : 29 jaar.
Beroep : Archeoloog.
Loge : ‘Nos Vinxit Libertas’ te Amsterdam.
Graad : Meester-vrijmetselaar.

‘Met geen enkele pen te beschrijven...’

“Volgens de Van Dale betekent ‘Vrijheid’ zoets als: autonomie, onafhankelijkheid, ongebondenheid en ongedwongenheid. Het is een toestand waarin men kan gaan en staan waar hij of zij wil. Ofwel een afwezigheid van dwang of belemmering.”

“Tijdens de 2e wereldoorlog en recenter in de jaren 80’ in Koerdistan-Irak, is weliswaar de vrijheid beperkt en wordt onthouden aan grote etnische groepen zoals de Joden en Koerden, maar hun vrije wil kon niet worden ontnomen. Wat uiteindelijk heeft geresulteerd in verzetsstrijders die de vrije wil effectueerden om de vrijheid terug te winnen.”
“Als kind van verzetsstrijders ben ik opgegroeid met eerst de notie van onvrijheid en daarna pas met die van vrij-

heid. In de jaren 80 heeft Saddam Hoessein een genocide-campagne (Al-Anfal, red.) gevoerd tegen de Koerden in het noorden van Irak. Hierbij zijn veel van mijn familieleden op verschrikkelijke wijze uit hun woningen verdreven, gedeporteerd naar kampen in de woestijn en daar vervolgens onder het hete zand levend begraven. Tevens zijn er ook chemische wapens gebruikt om hele dorpen van hun Koerdische inwoners te ontdoen; denk aan Halabja. Op de dag van mijn geboorte, 21 maart 1991, trokken de troepen van Saddam Hoessein mijn geboorteplaats Kirkuk binnen om daar schoon schip te maken met de Koerdische verzetsstrijders, waaronder mijn vader en moeder. Dit was het teken voor ons om te vluchten, van het

Oosten naar het Westen. Op zoek naar ‘Vrijheid’”

“Heden ten dage merk ik dat de notie van vrijheid vooral moeilijk uit te leggen is aan jongere generaties, die – gelukkig - nooit onvrijheid of gevangenschap gekend hebben. Echter wanneer men mij persoonlijk vraagt wat vrijheid inhoudt kan ik vertellen dat vrijheid met geen enkele pen te beschrijven valt maar enkel kan worden ervaren. Vanuit mijn ervaring en die van mijn ouders is vrijheid een groot goed én licht dat gevierd en beschermd dient te worden. Om in vrijmetselaarstermen te spreken: vrijheid is een groot licht wat des te meer wordt gewaardeerd als men éérs duisternis gekend heeft.”

Naam : Gideon Bookelman.
Leeftijd : 34 jaar.
Beroep : Huisarts.
Loge : ‘La Bien Aimée’ te
Amsterdam.
Graad : Meester-vrijmetselaar.

‘Niet vanzelf in onze samenleving verweven’

“‘Op U komt het aan! Ook nu, juist nu!’ Nog voordat men het glas kon heffen ter ere van het heuglijke feit van 75 jaar vrijheid, werd de wereld overschaduwd door een nieuwe uitdaging. We verkeren momenteel in een crisis die niemand ongemoeid laat, een chaos die wordt aangezwengeld door een collectief gevoel van angst voor een tot voorheen onbekend virus en haar gevolgen. Er wordt veel gevraagd van de maatschappij en iedere burger in persoon.”

“In de vrijmetselarij kent men het devies ‘Op U komt het aan’, een doortastende kreet die juist in deze tijden van ingeperkte vrijheid actueler is dan ooit. Van dag tot dag wordt een ieder geconfronteerd met de verantwoordelijkheid die je tegenover de gemeenschap hebt. Houd afstand, plan alleen onder strenge voorwaarden, bescherm jezelf en elkaar. Al deze zaken zijn onlosmakelijk verbonden met een inperking van onze vrijheid. En dat vrijheid afstaan niet vanzelf gaat zit denk ik in onze samenleving verweven. Het is namelijk juist die vrijheid waar vorige generaties voor hebben gestreden, soms met grote offers. Sir Isaac Newton, een van de grootste denkers uit de westerse geschiedenis, maakte de relativerende opmerking ‘Als ik verder heb gezien dan anderen, dan was dit doordat ik op de schouders van reuzen stond’. Zo zie ik het ook met onze vrijheid. Die is voor een groot deel het resultaat van het voorwerk dat in de loop der eeuwen is gedaan, met Amster-

dam als een belangrijke basis voor het vrije denken in Europa. We zijn gewend te leven in vrijheid en vooral nu deze aan banden wordt gelegd, wordt onderstreept hoe erg we aan deze waarde zijn gehecht. Des te meer wordt er van ons gevraagd. Zo komen we weer terug bij het vrijmetselaarsdevies, want juist nu wordt er een groot beroep op ons allen gedaan. Dat we met dit Coronavirus moeten leren omgaan staat buiten kijf, maar de manier waarop is aan

ons. Geduld, tolerantie, flexibiliteit en optimisme zijn onmisbare bouwstenen om als geheel een samenleving in vrijheid voort te kunnen zetten. Binnen de vrijmetselarij bedienen we ons van de vrijheid om jezelf te zijn en zodanig te ontwikkelen. Op die manier werken wij in vertrouwen aan de wording van een beter mens. Echter, je hoeft geen vrijmetselaar te zijn om dit uit te dragen en samen te werken aan de maatschappij van morgen.” ♦

Naam : Freddie Spanhak.
Leeftijd : 38 jaar.
Beroep : Chocolatier
Loge : ‘Fides Mutua’ te Zwolle.
Graad : Meester-vrijmetselaar.

‘Als je niet kan zijn wie je zelf zou willen zijn...’

“Het woord vrijheid, roept bij mij verschillende associaties op. Ik geniet van alle vrijheid die ik heb in de samenleving. Ik kan vrije keuzes maken en doen wat ik voor mijzelf en voor anderen om mij heen goed acht. Aan de andere kant denk ik ook aan hoe we aan deze vrijheid zijn gekomen. Militairen die ver weg voor ons een oorlog voeren, zodat wij hier vrij kunnen leven. Er is ook een gedachte die de laatste tijd door mijn hoofd gaat: Heb ik maçonnieke vrijheid? Ben ik dezelfde persoon in de loge, als in de profane wereld? Of is het werken binnen de getande rand een ideologische wereld?”

“Ik word opgeroepen om mij te doen kennen in het Westen, maar als je daar dan bent en jezelf kenbaar maakt als vrijmetselaar dan word je toch raar aangekeken. Iedereen heeft de klok wel horen luiden, maar weet niet waar de klepel hangt. Dit maakt toch dat ik wat terughoudender ben geworden in het naar buiten kenbaar maken dat ik vrijmetselaar ben. Ik probeer, zo goed en kwaad als het kan, mij door doen en laten kenbaar te maken als vrijmetselaar. Toch is dit niet zoals ik het zou willen zien, maar dit is wel de samenleving waar we tegenwoordig in leven. Als je een bepaalde religie of geloofsovertuiging hebt, dan hebben anderen daar een vooroordeel over. Hoe meer je dit probeert weg te nemen, hoe meer de anderen zich gesterkt voelen in hun vooroordeel.”

“Op deze manier voel ik mij toch niet helemaal zo vrij zoals ik zou willen zijn. Hier zijn nog wel meer voorbeelden van te maken. Zolang je niet kan zijn wie je zelf zou willen zijn, hebben we dan wel vrijheid?” ♦

Vrijmetselarij

1940 - 1945

Wat vrijheid betekent, wordt in de Tweede Wereldoorlog zo goed duidelijk, dat het nu – 75 jaar na de bevrijding – nog altijd duidelijk is!

Tekst: Frans Krap – Foto's: Paul Mellaart.

Vrijwel elk totalitair landsbestuur kan de vrijmetselarij missen als kiespijn. Het idee dat er in het bestuurde land vrijdenkers rondlopen die zich ook nog eens in clubjes, in de loges dus, verzamelen, is een totalitair bestuurder een doorn in het vlees. Die verzamelplaatsen van vrijdenkers hebben bovendien eigen bestuurs- en omgangsregels. En die schrijven die vrijdenkers voor, dat alles dat binnen hun werkplaatsen besproken wordt, tussen de vier muren van die werkplaats blijft. Daar wordt buiten die muren niet over gesproken. Dat is geheim. En dat beeld, die voorstelling, jaagt de totalitair denkende kat de gordijnen in. Dit beeld wordt door het totalitaire bestuur zó gevreesd, dat hij de vrijmetselarij doorgaans verbiedt. De loges moeten hun deuren sluiten. De bezittingen worden geconfisqueerd, ingepikt dus, en heel vaak worden de leden van de loges gearresteerd en afgevoerd. Vooral als zij bestuurlijke en/of rituele functies bekleden. Om hiervan slechts één voorbeeld aan te stippen: op 13 februari 1925 geeft Mussolini de regering van diens fascistische staat, de opdracht een wet uit te vaardigen om de vrijmetselaarsloges te verbieden. Il Duce beschuldigt de vrijmetselarij in een interview ervan samen te werken met buitenlandse machten, met Frankrijk en Engeland in het bijzonder.

Volksvijandig

“Kijk”, zo gaat een veelgebruikte ideeenweg, “als die vrijmetselaren niets te

verbergen zouden hebben, zouden ze zichzelf én hun broeders geen zwijgplicht opleggen. Daar waar het zwijgen wordt bewaard, daar liggen geheimen. En geheimen kunnen héél gevaarlijk zijn. Als die vrijmetselaren niks te verbergen hebben, kunnen zij hun bijeenkomst evengoed in het openbaar houden, met open deuren en ramen, zodat iedereen kan zien wat daar gebeurt. Tenslotte worden de diensten in de kerken ook met openstaande deuren gehouden.”

De angst die in deze woorden vervat wordt, heeft bij Mussolini de boventoon gevoerd. En ook Hitler is deze angst toegedaan. Ook zijn regering verbiedt al in een vroeg stadium de vrijmetselarij. In 1941 verschijnt er in Nederland een boekwerk van ene W. Schwier. Over deze man wordt verder in deze tekst nog gesproken. Nu eerst zijn boek: ‘Vrijmetselarij, een volksvijandige organisatie’. Uitgeverij Westland te Amsterdam meldt op de titelpagina dat het boek is vertaald in het Nederlands door J. Dros – de Jong. Dit is bevreedend doordat er nooit een exemplaar in een andere taal, bijvoorbeeld in het Duits, gevonden is. Op bladzijde 9 meldt Schwier: ‘Er bestaat wel geen gebied, waarvan het volk zich zooveel geheimzinnige voorstellingen vormde en vooral waarvoor zoveel verschillende verklaringen gevonden zijn, dan dat der Vrijmetselarij. Wereldsamenzweersers, aanbidders van den duivel, broeders, die onzelfzuchtig de menscheid dienen, voorposten van een nieuwe beschaving, dat waren en

zijn de buitensporige begrippen, waaronder men zich het bestaan dezer geheimzinnige wereldorganisatie trachtte te verklaren. Door het volksch ontwaken echter, is in de laatste 10 jaren de vrijmetselarij steeds meer in het licht gekomen, waar zij, door haar ontbindende houding en ideologie thuishoort, n.l.: als wereldbeschouwing die de tegenpool is van de natuurlijke, volksche gedachte, en die vooral in de beide laatste eeuwen – als burgerlijkliberale voorpost van het wereldjodendom, de innerlijke en uiterlijke houding der onder haren invloed staande democratiën op beslissende wijze bepaald heeft. Evenals bij de democratische beginselen, lag haar kracht in de geheimzinnige verborgenheid en de daaraan verbonden onverantwoordelijkheid.’

Het zal in de loop van de tijd duidelijk worden, dat de koppeling die hier gemaakt wordt tussen Joden en vrijmetselaren een zeer explosief mengsel oplevert. In het kort komt het neer op ‘Joden streven naar wereldheerschappij. Zij gebruiken daarvoor het wereldwijde netwerk van de vrijmetselarij.’

Sicherstellen

‘Het eerste jaar van de bezetting laat ons een land en een bevolking zien die in vele opzichten in een staat van ontredering was. Vele malen was er gewaarshuwd voor de bedreigende ontwikkelingen in Duitsland na 1933, die in heel Europa steeds diepere schaduwen voortwierpen. Geruststellende mededelin-

gen als 'Vrede voor onze tijd' strooiden de bevolking zand in de ogen. Het werd, naarmate 1940 naderde, moeilijk rustig te blijven slapen'.

Met deze volzinnen openen vrijmetselaren M.J.M. de Haan en W. van Keule een artikel met de titel 'Enkele lotgevallen van de vrijmetselarij in het eerste oorlogsjaar'. (In nummer 2/3, 51ste Jaargang - 2000, Thoth).

'Toegegeven moet worden dat aanvankelijk de reacties op het aantreden van Hitler als Reichskanzler ons nu bevreedden. Op de maçonnieke bijeenkomst voorafgaande aan de St. Jans Grootloge van 17 juni 1933 wijdde Broeder André de la Porte een bouwstuk aan het onderwerp 'Individu en gemeenschap'. Tijdens de St. Jans Grootloge zelf hield de Gedeputeerd Grootmeester, Broeder Ariens Kappers, een rede waarin de opheffing van de Duitse vrijmetselarij aan de orde kwam. De maatregelen tegen 'volksvijandige' organisaties - daar was de vrijmetselarij er één van - onder het nieuwe Duitse bewind kregen evenals het treurige lot van de Duitse Grootmeester zeker aandacht binnen de Orde', zeggen de Haan en Van Keule.

Vrijmetselaar Evert Kwaadgras, lange tijd archivaris van de Nederlandse Orde van Vrijmetselaren, meldt: 'Op 21 mei 1940, één week na de capitulatie, kreeg de Orde visite van de nieuwe machthebbers in het land, Duitse militairen, in gezelschap van Nederlands politiepersoneel. De bedoeling van dat bezoek aan het Ordegebouw op de Fluwelen Burgwal 22 was op dat ogenblik een eerste inspectie, alsmede het 'Sicherstellen' van het gebouw en al wat zich daarin bevond aan roerende goederen. Dit was een eerste stap op weg naar het grotere doel dat de Duitsers voor ogen hadden, te weten het buiten de wet stellen van de vrijmetselarij. Men stelde zich van deze operatie, weliswaar met ideologische motieven ondernomen, een uiterst profijtelijke uitkomst voor. Alleen al de gebouwen in den lande vertegenwoordigden een grote waarde, het kapitaal van de Orde en de onder aegis (bescherming, red.) bestaande fondsen moesten zeer aanzienlijk zijn, en dan waren er natuurlijk de uitermate kostbare en kostelijke verzamelingen. Het afschaffen van de vrijmetselarij kon alleen maar winst opleveren, immaterieel en materieel'.

Kwaadgras verhaalt verder van 2 Duitse organisaties die zich bezighielden met het uitroven van maçonniek materiaal hier in Nederland. Als eerste noemt hij

de ERR. Al in de naam draagt deze organisatie de naam van haar leider, Alfred Rosenberg (1893 - 1946). En met een typische 'Kwaadgras-kwinkslag' vervolgt hij met 'geboren in de Duits-baltische gemeenschap van Estland en geëindigd aan de galg van het geallieerde tribunaal te Neurenberg'.

Naam maakt Rosenberg destijds vooral als ideoloog en filosoof van het nationaalsocialisme, met name door publicatie van zijn werk 'Der Mythus des 20. Jahrhunderts' in 1930. Buiten het 'internationale jodendom' heeft ook de vrijmetselarij volop zijn aandacht; op zijn eerste publicatie op dit terrein, 'Das Verbrechen der Freimaurerei' (1921) volgen er vele. Zijn streven richt zich lange

Veel zaken die de Duitsers bij de Nederlandse vrijmetselaren confiskeren, worden later in Rusland teruggevonden.

tijd op het ideaal van het oprichten van een nationaal-socialistische universiteit in Duitsland, iets waartoe Hitler hem in januari 1940 te langen leste volmacht geeft. Zo ontstaat de 'Hohe Schule der NSDAP', waarvan het eerste instituut ('Aussenstelle' van de hogeschool in oprichting, red.) in maart 1941 officieel wordt geopend - onder de buitenlandse eregasten de Nederlandse 'Leider' Mussert -, het enige overigens dat daadwerkelijk heeft bestaan. Het is gevestigd in Frankfurt aan de Main, Bockenheimer Landstraße 68. Dit is het 'Institut zur Erforschung der Judenfrage', met daarbij een bibliotheek van judaica en een 'Bibliotheek zur Erforschung der Freimaurerei'. Men proeft hoe jodendom en

vrijmetselarij als keerzijden van één en dezelfde medaille worden beschouwd. Directeur is de historicus Wilhelm Grau, gepromoveerd op antisemitisme in de Middeleeuwen.

Liquideren

Het instituut wordt Rosenbergs prestigeproject bij uitstek, en hij heeft er naartoe gewerkt. Op 1 juli 1940 heeft hij een brief geschreven aan het Führerhauptquartier waarin hij vol enthousiasme spreekt van de onmetelijke rijkdom aan historisch en politiek materiaal die de archieven en bibliotheken van de vrijmetselaren te bieden hebben, en waarin hij om toestemming verzoekt alle logebibliotheken uit de bezette gebieden naar Duitsland te transporteren en ter beschikking te stellen van zijn 'Hohe Schule'. Die toestemming krijgt hij, en nog diezelfde maand kan hij overgaan tot het instellen van zijn 'Einsatzstab', in diverse eenheden. Deze roofcommando's hebben als opdracht het verzamelen, registreren en beheren van 'ontaarde' kunstvoorwerpen, archieven en bibliotheken.

Eenzijds komen er afdelingen per bezet land: zo ontstaat de 'Hauptarbeitsgruppe Niederlande', onder bevel van SS-Sturmbahnführer Albert Schmidt-Stähler, waarvan het hoofdkwartier wordt gevestigd in Amsterdam, in het gebouw van het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG) aan de Keizersgracht, een instelling die door de ERR volledig wordt geplunderd; ook het logegebouw in de Vondelstraat speelt daarbij enige tijd een rol als afdelingsbureau.

Anderzijds worden gespecialiseerde eenheden ('Sonderstäbe') gevormd naar vakgebied ('Sonderstab Bildende Kunst', 'S. Kirchen', 'S. Musik', enz.), waaronder ook een 'Sonderstab Bibliotheken'. Het is van belang te begrijpen dat deze organisatie is opgezet om vanuit het Derde Rijk rechtstreeks in de bezette gebieden te opereren, lees: te roven en te plunderen. Haar jachtterrein is immens: van de Oekraïne tot in Frankrijk, van Griekenland tot op de Britse Kanaaleilanden. Zij staat onder bevel van een 'Reichsleiter', met volmacht van Hitler zelf.

Heel anders is het gesteld met het 'Referat Internationale Organisationen' (RIO), onder leiding van een Referent, de Duitse SS-er Werner Schwier, inderdaad de al eerder genoemde auteur van 'Vrijmetselarij, een volksvijandige organisatie'. Dit is een instelling van het re-

gime van Arthur Seyss-Inquart, de door Hitler benoemde rijkscommissaris voor Nederland, welke instantie van 1940 tot 1941 in het civiele ressort de hoogste autoriteit in ons land is. Het RIO is toegevoegd aan één van Seyss-Inquarts 'ministers', commissaris-generaal Fritz Schmidt. Opdracht van het RIO is het liquideren van de vrijmetselarij in al haar geledingen en alle soortgelijke of verwante organisaties, met name dus ook de 'gemengde' organisatie van 'Le Droit Humain', verder de Odd Fellows, de Rotary, Rozekruisersgenootschappen, de theosofen, de antroposofen, de spiritisten, de Bellamy-beweging, de Esperanto-beweging, de padvindsters, e.a. In concreto komt dit neer op het zich toe-eigenen van het financiële vermogen van de diverse organisaties en het beslag leggen op zo veel mogelijk roerend en onroerend goed om dit te gelde te maken.

Omdat deze 'internationale' organisaties nu eenmaal van de aardbodem moeten verdwijnen, moet wat geen waarde heeft worden vernietigd. In hoofdzaak een administratief-financiële operatie dus; maar ook Schwier, geobsedeerd door zijn voornaamste slachtoffer, de vrijmetselarij, berijdt zijn hobby horse en geeft zijn operaties een ideologisch gezicht met het publiceren van zijn boek en het organiseren van de anti-maçonnieke tentoonstellingen.

Struikelblokken en valkuilen

Intussen zit ook het bestuur van de Orde niet stil, zei het dat daar misschien wel een wat naïeve denktrant bestaat. Met name de Grootmeester Hermannus van Tongeren lijkt aanvankelijk gedacht te hebben, dat hij, als officier met de bezetter op grond van een herencode kan onderhandelen. Daarnaast is hij er terecht vanuit gegaan dat de Orde niets te verbergen heeft. Niets dat de bezetter kan storen. Zijn naïef optimisme is des te opvallender, daar de vrijmetselarij in Duitsland op dat moment al geheel is ontmanteld. Ontmanteld of... Op 11 april 1933, amper 4 dagen na de ontmoeting van Von Heeringen, Grootmeester van de 'Grosse Landesloge', met Goering, deelt de Grootloge 'Zu den drei Weltkugeln', die op de hoogte is van dit onderhoud, het volgende mee aan haar loge: 'De Nationale Grootloge houdt op te bestaan als vrijmetselaarsorde, maar zal voortbestaan als Duits-christelijke Orde van Tempeliers. (...). We hebben beslist onze naam te veranderen in Nationaal-Christelijke Orde van Frederik de Gro-

te.' De volgende dag, 12 april, schrijft de voormalige Grootloge 'Zu den drei Weltkugeln' de leiding van de nazipartij het volgende: 'Al ongeveer 200 jaar weigert onze orde Joden te aanvaarden. (...). We menen dat er geen enkele reden is om onze leden toegang te weigeren tot de nationaalsocialistische partij. We zijn geen vrijmetselaars. Geef de 20.000 mannen met patriottische gevoelens de kans om mee te werken aan de bouw van een nationaalsocialistische staat.' (Bron: Arnaud de la Croix, 'Hitler en de vrijmetselarij', 2013, uitgeverij Lanoo, Tielt).

Nu zal het zeker zo zijn geweest, dat niet alle Duitse vrijmetselaren op deze manier hebben gereageerd op de sociaal-politieke ontwikkelingen in hun land. Het is bekend, dat sommige Duitse vrijmetselaren, op het moment dat hen het dragen van het vrijmetselaars-speldje verboden wordt, zich een speldje van een 'vergeet-me-nietje' op hebben gespeld. 'Een plaatsvervangend speldje', om het zo uit te drukken.

Terug naar Nederland waar Grootmeester Van Tongeren bezig is alle zeilen bij te zetten in een poging langs de struikelblokken en valkuilen te navigeren. Door zorgvuldig te handelen krijgt hij het voor elkaar dat geen der Hoofdbestuursleden gedurende de oorlog nog lastiggevallen wordt omwille van zijn lidmaatschap van de Orde. Geen der Hoofdbestuursleden, behalve Van Tongeren zelf.

Met groote droefheid

Van Tongeren richt zich, wanneer in september 1940 het laatste Correspondentieblad van het Hoofdbestuur der Orde verschijnt, enigszins weemoedig tot de leden van de Orde. In de laatste zin van zijn hoofdartikel roept hij veelzeggend op tot de arbeid: 'Broeders, ditmaal zullen het niet de slagen zijn, gegeven door den Achtbare Meester (de voorzitter van de loge, red.), die U ten arbeid roepen, maar gij hoort overal en van alle zijden den roep om mede te werken zowel aan den stoffelijken als aan den geestelijken wederopbouw. Die roep overstemt alles, ook waar het oog nog dagelijks vernietiging ziet en het oor woorden van verguizing hoort. Geeft dan aan die roepstem gehoor en zet daarbij al uwe krachten in. Veel van het oude is voor altijd voorbij, maar wat van eeuwige waarde is, heeft ook nu de stormen getrotseerd. Wat bleef, zij thans in dienst gesteld van het nieuwe, dat wenkt. Wij hebben te "werken" als

nooit te voren; van lauwheid mag geen sprake zijn en het moet zóó wezen, dat van alle onderscheid tusschen het nieuwe werkjaar en voorgaande jaren het meest opvallende, het kenmerkende zal zijn de bezieling, waarmede wij ons geven aan de verwezenlijking van onze idealen in den nieuwen tijd met zijn oneindige mogelijkheden. Bbr., bepaalt uwe plaats in de gelederen van den arbeid en toont u mannen van de daad.'

De Orde en haar Grootmeester zijn door de bezetting van het gebouw ook beroofd van de mogelijkheden het secretariaat normaal te laten functioneren. Van Tongeren zendt vanuit zijn huisadres in Amsterdam aan alle loges – en tot de overige obediënties behorende organisaties – een brief waarin hij met 'grote droefheid' kennis geeft van de door de Duitse overheid bevolen ontbinding van alle vrijmetselaarsorganisaties in bezet Nederland. Aan de brief voegt hij een mededeling toe over de juridische gronden waarop de bezetter meent tot de inbeslagneming van het bezit van de Orde en de loges te kunnen overgaan. Ook hier wijst van Tongeren erop dat de vrijmetselarij als niet-politieke organisatie, niet zoals in de verordening van de Duitsers wordt gesteld, gericht is tegen het Duitse volk of rijk. Op elk van de gestencilde brieven, die hij besluit met de bekende regels uit de voorlaatste strofe van het Wilhelmus, schreef Van Tongeren een persoonlijke groet met een woord van dank.

De enige

Van Tongeren wordt al in oktober gevangen genomen. Van een aanklacht of proces is geen sprake. Na 5 maanden gevangenschap in Amsterdam wordt hij naar het concentratiekamp Sachsenhausen gedeporteerd. Het is niet onwaarschijnlijk dat de februari-staking een goed excuus is om eens extra hard op te treden tegen gevangenen tegen wie geen aanklacht is opgesteld. Kort na zijn aankomst, na een verschrikkelijke 9-daagse reis op een open vrachtwagen, overlijdt hij daar.

En zo is Hermannus van Tongeren de enige Nederlandse vrijmetselaar die om die reden alleen het leven heeft gelaten in dit verschrikkelijke verhaal. Zeker, er zijn ook andere vrijmetselaren omgekomen en/of vermoord in deze gruwel. Maar dat is dan omdat zij bij andere ondernemingen, zoals het verzet, zijn opgepakt of gedood. Van Tongeren is van zijn leven beroofd omdat hij vrijmetselaar is. ♦

‘Vrije mannen’ en hun vrijheid

3

‘Fundament van de groei van onze samenleving’

Naam : Fabrizio di Stefano.
Beroep : Marketing Intelligence Advisor.
Loge : ‘General John J. Pershing’ te Maastricht.
Graad : Meester-vrijmetselaar.

“Vrijheid en vrijmetselarij delen dezelfde oorsprong: VRIJ. Volgens Oxford English Dictionary betekent het woord 'vrij': niet-in-dienst-van-een-ander. Zo'n kort woord heeft zo'n krachtige betekenis, een van de pijlers van de vrijmetselarij. Ik zie daarom dat vrijheid net zo'n diepe betekenis heeft voor een gemeenschap als het heeft voor een vrijmetselaar. Ik geloof inderdaad dat vrijheid - in de meeste gevallen - ons heeft gedreven om te sluiten bij deze broederschap van vrije mannen, de vrijmetselarij.”

“Vrijheid is een kostbaar en absoluut recht in onze tijd, het is het fundament van de groei van onze samenleving. We moeten ons best doen om het zo algemeen mogelijk geaccepteerd te houden door iedereen een stem te geven en eenvoudige veroordelingen te onthouden. Vrijheid betekent onafhankelijkheid van spraak en gedachte en zo begon mijn persoonlijke reis in de vrijmetselarij 10 jaar geleden. In die tijd - tijdens mijn universitaire studies - besloot ik om de medische studie te verlaten op zoek naar een minder wetenschappelijke richting en me te verdiepen in een, wat ik dacht een meer open-voor-discussie-discipline zoals sociologie. Ik werd al snel met de voeten op aarde teruggezet door te ontdekken dat elke professor de eigen agenda naar voren bracht en geen ruimte voor tegenstrijdigheden openliet. Ik bleef gedesilluseerd door de keuze van dit pad en probeerde mijn honger naar de echte discussie te stillen op basis van het contrast tussen stelling en antithese in de vrijmetselarij. Ons leven is doordrenkt met leiders, coaches en leraren die op zoek zijn naar een kudde om hun ijdelheid te voeden, ongeacht de kwaliteit van hun boodschap. In de vrijmetselarij vond ik de echte vrijheid waar ik naar op zoek was, de vrijheid om twijfels op te werpen door een algemeen aanvaarde stelling te poneren en daardoor van anderen te leren en als vrijdenker te groeien.” ♦

*Naam : Laurens Vroom
Leeftijd : 35 jaar
Beroep : Accountmanager
Loge : 'De Drie Verlichte Torens'
te Tilburg
Graad : Gezel-vrijmetselaar*

‘Jezelf kunnen en mogen uiten over uiteenlopende zaken’

“Vrijheid is voor mij van kinds af aan een abstract begrip geweest dat ik associeerde met bezetting ten tijden van oorlog. Zonder daarin, buiten de verhalen van grootouders, zelf een verbinding te voelen. Vrijheid werd in de jaren daarna veel tastbaarder en vond gestalte in: zelf kunnen bepalen waaraan ik mijn tijd besteed, vrij om mezelf te kunnen zijn en zo te kunnen uiten. En vrij recent: vrijheid om te kunnen zijn waar je wilt zijn - wat ten tijden van Corona eenieder een nieuwe dimensie van vrijheid bezorgde.”

“Ik vond mijn 'vrijheid' recentelijk zonder baan, met een rugzak vol spullen in Azië. Mijn aanwezigheid in die andere omgeving bracht een realiteitsbesef in allerlei vormen, wat ik als echte vrijheid heb ervaren.”

“Een gevoel van beperking in vrijheid maakt pijnlijk zichtbaar waarin ik vrijheid zo voor lief heb genomen. Je plotsklaps niet meer vrij kunnen bewegen en beperkt worden in het verplaatsen van jezelf is mijns inziens de confrontatie die mij deed beseffen: wat is mijn vrijheid me toch dierbaar. Ook de vrijheid om je ouders, familie en vrienden te kunnen omhelzen; menselijk contact moeten vermijden in fysieke vorm heeft als een vrijheidsbeperking gevoeld. Vrijheid betekent voor mij ook jezelf kunnen en mogen uiten over uiteenlopende zaken, ook wanneer het tegen het algemeen gedachtegoed indruist. Om als vrijdenker ook de perspectieven van anderen mee te nemen als uiting van henzelf tot het van meerwaarde

laten zijn van deze denkbelden voor de vorming van de eigen visie heb ik als bijzonder waardevol ervaren.”

“Zo ook in de loge, waar ik inmiddels als gezel altijd de ruimte krijg om mij te uiten ten overstaan van eenieder met meer levenservaring dan ik en waar ik vanuit mijn relatief jonge jaren voor een frisse inbreng mag zorgen. Opgegroeid met een ander, korter referentiekader maakt dat ik complexe onderwerpen simplistisch kan benaderen en ik beschouw het als compliment dat mijn medebroeders dit meenemen in hun eigen leven. Of niet, want ook daarin is hun vrijheid voornaam. De vrijheid om vanuit die gedachte, mijn gedachten te delen voelt bevrijdend. De vrijheid om te zeggen dat je ergens 'anders' naar kijkt en waarom, zonder bedolven te worden met weerwoord, maar juist bevraagd te worden waar die gedachte vandaan komt levert daarnaast veel wijsheid op. Ik ben bovenal bewuster geworden dat mijn uiting eenieder meer inzicht geeft over wie ik ben en hoe ik in elkaar zit. Wanneer je omdraait dat wie je graag wilt zijn begint met wie je bent, hoe je je opstelt en welke daden je bezigt, je een weg vindt in hoe je als vrijmetselaar vrijheid ervaart. Het is namelijk helemaal aan mij wat ik doe en hoe ik vanuit de rechte verhouding blijf leren. Die keuze maken zoals die bij mij past en hoe ik daarin mag groeien koester ik als Vrijheid, met de hoofdletter V.” ♦

‘Waar ik leerde, word ik nu onderwezen’

“Vrijheid is 2-ledig. Persoonlijk en gemeenschappelijk. Vrijheid in denken en in doen, persoonlijk en gemeenschappelijk. Gemeenschappelijk gezien leven we nu 75 jaar in vrijheid; ons deel van de wereld kent al zo lang geen oorlog op eigen bodem. De nasleep van de kolonisatie en de Tweede Wereldoorlog heeft zich veelal afgespeeld in de toenmalige kolonies.”

“Gemeenschappelijk strijdt ons land samen met andere landen voor de vrijheid van anderen en is Nederland in oorlog met verschillende gemeenschappen. Onder andere bombardementen ontnemen stukjes vrijheid van het bestaan van deze gemeenschappen. Vrijheid betekent dan in veel gevallen vluchten. Voor onze gemeenschap wordt de zucht en vlucht naar vrijheid ervaren als een last. Wat een gemeenschappelijke vrijheid is voor de één is een belemmering in vrijheid voor de ander. Gemeenschappelijk beroven we daardoor structureel het verzoek om vrijheid, dat wat ikzelf heb gun ik een

ander en meer. Ik hoop dat we nog eens terecht kunnen als het hier mis gaat.”

“De vrijheid in het deel van de wereld waar wij wonen wordt bepaald door geld. Al vanaf kleins af aan wordt mijn vrijheid in denken beperkt. Piekeren en onrust voeren de boventoon, er is geen ruimte om ziek te mogen worden. Nieuwe kleren, kapper uitstellen, kinderopvang voorschieten. Eigen risico is letterlijk en de vraag of je wel naar de tandarts moet gaan die eerste keer in het jaar is niet vreemd. Met financiële rust ontstaat de vrijheid om te leven in plaats van overleven. Zonder financieel vangnet, structureel weinig inkomsten door omstandigheden en de boete op achterstand van betalen komt de vrijheid in denken van honderdduizenden mensen in het geding. De vrijheid in denken om het anders te doen, een nieuwe weg in te slaan waarbij er geen plafond is aan mogelijkheden is de keerzijde van de medaille. Geld maakt niet gelukkig maar wel een beetje vrij.”

“Persoonlijk verandert de betekenis van vrijheid naarmate ik ouder wordt; waar mijn jonge ik vrijheid vond in spelen in het maïs en hutten bouwen vind ik dat nu in het creëren van virtuele werelden, filosoferen over het bestaan en mijn gezin oneindig veel mogelijkheden te bieden door het geluk op deze plek geboren te zijn. Persoonlijke vrijheid is ook 2-ledig zoals ik vroeger persoonlijke vrijheid ervaarde op het veldje achter de flats waar ik woonde. Samen voetballen met Youssef, Samuel, Michael en vele andere kinderen met ouders uit allemaal verschillende landen. Waar ik muntthee met veel suiker kreeg als ik even binnenkwam, waar een geit in de woonkamer onderdeel was van het huishouden. De vrijheid van acceptatie zonder dat ik me daar bewust van was. Zo verandert dit naarmate ik ouder wordt. Vrijheid wordt misbruikt, persoonlijke vrijheden worden met woorden ontkracht en ontmanteld. Vrijheid van meningsuiting. Waar ik leerde, word ik nu onderwezen.”

*Naam : Rob Westra.
Leeftijd : 37 jaar.
Beroep : Allround 3D artist.
Loge : ‘De Edelmoedigheid’
te Tiel.
Graad : Leerling-vrijmetselaar.*

‘Dat ik een keuze heb in hoe ik mijn leven leid’

“Ik denk, dat vrijheid voor eenieder van ons anders is. Voor mijzelf sprekend is vrijheid een zeer breed begrip. Iets dat mij is opgevallen, en vooral de afgelopen paar jaar, is dat er heel wat kleine regeltjes vervangen zijn en er stukken vrijheid zijn ingenomen. Vrijheid staat voor mij ook bijvoorbeeld, voor het zelf uitkiezen van een ziekenhuis, specialist of zorgcentrum. Of als je je kind van school wilt laten wisselen puur voor het belang en bevordering van het leergedrag. Dit zou moeten kunnen zonder toestemming nodig te hebben van de desbetreffende school waar het kind zich al op bevindt maar niet naar zijn of haar kunnen kan worden geholpen. Denk aan het kind, in plaats van de schoolkas, dit gebeurt nog maar weinig hetgeen niet hoort in mijn ogen.”

“Ik vind verder dat je, indien nodig, vrij moet kunnen zijn in elke keuze en type van zorg en niet de toegewezen en bestaande meldpunten waar je niet geholpen kan worden en je naar een academisch onderdeel kan worden verwezen. Maar ook daar mogen ze niet altijd met zekerheid de juiste hulp kunnen of mogen geven waardoor de mens zelf niet kan kiezen/bepalen. Voor elke verzonden of opgelegde wet of regel is er wel een andere die deze indekt en dat vind ik erg jammer. Daar waar deze regels ons ook vaak helpen dan wel niet beschermen, beperken ze ons ook ten zeerste wanneer ze in een nodige situatie aangepast zouden moeten worden, iets dat we niet elke dag meemaken. Het treft vaak de minder bedeelde, zwakkeren en onze ouderen en dat vind ik ook erg spijtig.”

“Echte vrijheid in mijn ogen zou moeten zijn, dat ik een keuze heb in hoe ik mijn leven leid, dat ik zelf kan bepalen wat ik denk, zeg of doe, en de macht heb om te kiezen hoe ik ergens op reageer. Vaak wordt er toch al onbewust gereageerd of bevooroordeeld iets waaraan iedereen van ons zich wel eens schuldig maakt, waaronder ikzelf.”

“We leven in een aparte situatie op dit moment, ken u zelve en houd u en onze broederketen in ere.” ♦

Naam : Nick Vermeulen.
Leeftijd ; 29 jaar.
Beroep : Tatoeëerder,
Personal trainer &
Voedingsconsulent.
Loge : ‘La Flamboyante’ te
Dordrecht.
Graad : Leerling-Vrijmetselaar.

*Naam : Mertcan Süleyman Orhan.
Leeftijd : 26 jaar.
Beroep : geen; student.
Loge : ‘Concord’ te Rotterdam.
Graad : Gezel-vrijmetselaar.*

‘Wat is de werkelijkheid?’

“Discussies over het concept vrijheid brengen ook de vragen 'Wat is bewustzijn?' en 'Wat is ervaring?' Een andere relevante vraag kan zijn 'Bestaat de vrije wil?', met andere woorden, 'Wordt onze toekomst bepaald door het natuurlijke verloop van gebeurtenissen of hebben we een keuze?' Vanuit een deterministisch oogpunt wordt tijd/werkelijkheid beschouwd als een rivier die stroomt volgens de wetten van de fysica. Van geboorte tot dood, dit natuurlijke proces lijkt zijn koers te volgen als een rivier en wij (of onze geest) zijn als de vissen in dit proces van beweging. Het concept van de vrije wil en het concept van keuze worden hier de vragen. Een deterministisch standpunt stelt dat we niet zelf onze werkelijkheid creëren maar dat we slechts waarnemers zijn. Echter, wanneer we actie ondernemen en invloed hebben op de realiteit, zoals het helpen

van iemand die dat nodig heeft, verandert het ook de loop van de gebeurtenissen en uiteindelijk beïnvloedt het ook de door ons waargenomen werkelijkheid. Het is niet altijd mogelijk om de variabelen tijdens deze processen te berekenen, te onderzoeken of te controleren, zoals we zien op verschillende gebieden van psychologie tot natuurkunde. Het betekent dat er eindeloze variabelen bestaan tijdens de vorming van situaties/plaatsen/ervaringen en zelfs uiteindelijk voor de waargenomen werkelijkheid. Men kan zich ook afvragen: Wat is de werkelijkheid? Zoals we weten bestaat de werkelijkheid niet alleen uit aardse materialen, maar ook uit intellectuele kennis, zoals de abstracte concepten, gedachten en ideeën die we hebben. Dit levert een andere vraag op: Wat is Waarheid?”

“Huidige discussies over de term ‘Post-Truth’ kunnen aantonen dat wat we

waarheid noemen niet gemakkelijk kan worden gescheiden van wat we een subjectieve ervaring noemen, inclusief persoonlijke geloofssystemen, culturele achtergrond of identiteit die worden ervaren. Deze discussie creëert ook een aantal andere ethische vragen, zoals 'Hoe kunnen we evenwicht krijgen in onderwerp en object?', 'Hoe kan morele verantwoordelijkheid een rol spelen in deze kwestie?' Dit is ook een natuurlijk proces, omdat ons lichaam, geest en ook de natuur zelf gericht is op het evenwicht tussen dualiteiten. Iemand kan betogen dat het vinden van een evenwicht tussen natuur, moraal, identiteit en het concept van vrije wil van cruciaal belang is. Dit kan echter ook leiden tot andere eindeloze discussies over 'Wat is de definitie van vrijheid?' die uiteindelijk uitkomt op andere relevante vragen zoals 'Wie ben ik' en 'Wat is zijn?'

Vrijheid, het grote goed

Vrijheid is voor vrijmetselaren een groot goed. Maar wat betekent die vrijheid nu eigenlijk? En wat betekent die vrijheid voor de vrijmetselarij?

Tekst: Hans Wissema – Foto's: Paul Mellaart.

Eerder dit jaar is 75 jaar bevrijding gevierd. Maar wat betekent vrijheid eigenlijk? Voor een vrijmetselaar betekent het dat hij kan zeggen, binnen zeer ruime grenzen, wat hij op het hart heeft zonder het risico te lopen dat hij wordt opgepakt. Of te worden opgepakt gewoon omdat hij vrijmetselaar is. Het betekent dat vrijmetselaren hun rituelen zonder gevaar kunnen uitvoeren en dat ze ook in een ander verband kunnen samenkomen. Vrijmetselaren worden gerespecteerd, of in elk geval getolereerd. En zo kan dus deze uitgave van het vrijmetselaarsmagazine VM uitgegeven worden en in ruime kring worden verspreid. We kunnen tegen een bekende zeggen: “Hé, vrijmetselarij, is dat iets voor jou?”

Burgerlijke vrijheden

Vrijmetselaren delen met andere burgers dat ze kunnen stemmen op een partij of persoon van hun keuze, iemand van wie ze verwachten dat die idealen aanhangt die ook de hunne zijn. Indien dergelijke mensen niet te vinden zijn, kunnen ze zelf een partij oprichten en zichzelf laten verkiezen; zo moeilijk is dat niet. Mensen kunnen kranten en tijdschriften kopen naar keuze en zich overgeven aan media die hen aanstaan of die de mogelijkheid geven met anderen te communiceren; de waarde daarvan is weer eens gebleken tijdens het Corona-tijdperk. Hoewel... Als tijdens de bezetting WhatsApp of Twitter er geweest was, dan zou er maar slechts mondjesmaat gebruik van worden gemaakt, wetende

dat de bezetter de berichten zou volgen, zoals overheden dat nu in veel landen doen. Wie de berichten leest over landen waar een vrijheid zoals Nederlanders die kennen niet bestaat staat daar pas dan bij stil. Weinig mensen herinneren zich nog de bezetting toen er ook in Nederland geen vrijheid was. De nationale dodenherdenking betekent voor velen niet alleen de herdenking van de bevrijding en hen die daarvoor zijn gevallen, maar ook de viering van de vrijheid zoals die er nu is.

Bedreigingen

Het is maar al te goed bekend, dat vrijheid een groot goed is dat moet worden veroverd, gekoesterd en verdedigd. Verdedigd in de eerste plaats tegen een mogelijke buitenlandse bezetter; daarvoor is met de Nederlandse bondgenoten een gigantisch militair apparaat opgebouwd dat in de hele wereld werkzaam is. Maar er zijn ook onvrijheden in de huidige samenleving, om de hoek om zo te zeggen. En dat zijn er vele. In Nederland krijgt de politie elke 8 minuten een telefoontje over huiselijk geweld, meestal gericht tegen vrouwen. Hebben bedreigde vrouwen vrijheid? Gezegd kan worden dat ze dan maar moeten weglopen maar zo eenvoudig is dat in de praktijk niet. Gelukkig kent Nederland een dicht net van opvanghuizen en wie daar wel eens heeft mogen kijken is onder de indruk van het vele en goede werk dat daar wordt gedaan.

Dan de slavernij. Die is toch afgeschaft? Volgens Global Slavery Index, geciteerd

in het Financiële Dagblad van 25 juni 2020, werken er 40 miljoen mensen als slaaf in de wereld, een kwart daarvan is nog kind. Het FD: 'Een blik op de rapportages van International Justice Mission (IJM) levert alleen al in mei en juni van dit jaar 5 meldingen op, waarbij in verschillende landen bijna 1.000 mensen uit een benarde positie zijn bevrijd. In veel landen maakt de lockdown het mensen nog moeilijker aan hun 'bezitters' te ontsnappen.'

Ook Nederland ontkomt hier niet aan. Van ambassades op Nederlands grondgebied in Den Haag zijn meerdere gevallen bekend, waarbij personeel lange dagen moet maken tegen een hongerloon, zonder dat ze de residentie mogen verlaten. In totaal gaat het in Nederland jaarlijks om 5.000 tot 7.500 gevallen, blijkt uit het laatste overzicht van Herman Bolhaar, de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen. Eerder was Bolhaar hoofdofficier van justitie in Amsterdam en voorzitter van het College van procureurs-generaal van het Openbaar Ministerie.'

Dan nog iets over wat eufemistisch heet 'gearrangeerde huwelijken'. Het huwelijk, een belangrijke stap in ieders leven, zonder dat de mening wordt gevraagd en waarbij de een de ander soms als bruid of bruidegom pas op de trouwdag ontmoet. Dit model is dominant in de meeste streken van de wereld en komt ook in Nederland voor. Ogenscheinlijk is er een gelukkige bruiloft, maar daarvoor is niet in vrijheid gekozen; weigering zou sociale uitsluiting betekenen, voor veel

betrokkenen ondenkbaar. Je zou dit sociale onvrijheid kunnen noemen.

En wat te denken van de vrouwelijke circuncisie? In Nederland treedt justitie daar hard tegen op, maar hoeveel gevallen blijven niet onder de radar?

En dan is er ook nog het terrorisme, niet alleen in de vorm van gewapende bandieten die dood en verderf zaaien, maar ook in de vorm van valse berichten in de sociale media, die bijvoorbeeld de vorige Amerikaanse presidentsverkiezingen hebben ontregeld. Er zijn veel fake-berichten – moeilijk als zodanig te herkennen – die ‘bewijzen’ dat inenten gevaarlijker is dan het maar zo laten of die de klimaatverandering ontkennen. Vrijheid betekent ook dat dergelijke berichten als ‘fake’ zijn te herkennen. Gelukkig beginnen de sociale media mondjesmaat te wijzen op valse berichten wat geleid heeft tot felle tegenstand van de kampioen fake-nieuws verspreider, de Amerikaanse president.

De onvrijheid in onszelf

Het kernthema van vrijmetselaren is dat wie de wereld wil verbeteren, allereerst zichzelf beter moet leren kennen. Immers, zonder zelfkennis kan niemand zich verbeteren, en zonder dat kan je het verbeteren van de wereld wel vergeten. De blokkades in de mens zelf verhinderen zijn ontwikkeling. Ze komen in tenminste twee vormen: valse ambities en emotionele remmingen.

Valse ambities maken dat mensen boven hun macht gaan tillen, dingen nastreven waarvan iedereen weet: dat is te hoog gegrepen, begin er niet aan. Maar als het diep geworteld zit wordt naar dit soort raad niet geluisterd. Er is moed voor nodig het te onderkennen als een valse jongensdroom, een fata morgana, en nog meer om er afstand van te doen. Emotionele remmingen zijn het tegenovergestelde. Vrienden zeggen: “Natuurlijk kun jij dat doen, maak er werk van”, maar wijzelf zijn daar niet van overtuigd en houden ons afzijdig, missen misschien de beste kans van ons leven. Vaak wijten mensen de onvrijheden aan zichzelf, aan anderen of aan de omstandigheden. “In dit land is er geen plaats voor...” of: “Mijn baas geeft me geen kansen.” Dat mag ogenschijnlijk waar zijn maar uiteindelijk zit het in de mens zelf die er de verantwoordelijkheid zelf voor moet nemen. De onvrijheid en de wijze waarop vrijmetselaren daar overheen komen is onderwerp van veel bouwstukken – voordrachten in vrijmetselaarsjargon – en de discussies daar-

Wat betekent vrijheid voor de vrijmetselarij?

over helpen hen hun eigen beperkingen te erkennen en ermee om te gaan.

Vrijmetselaren

Met het einde van de Duitse bezetting kreeg Nederland zijn burgerlijke vrijheden terug. Maar hoe kwetsbaar deze vrijheden zijn zie je in de Verenigde Staten waar vreedzame demonstranten worden opgepakt door on-identificeerbare veiligheidsmensen in vol gevechtstenuue (politie? soldaten?) en afgevoerd in dito bestelwagens. Om van het politiegeweld tegen met name gekleurde burgers maar niet te spreken. Nu zal men geneigd zijn te zeggen: dat zal in Nederland niet gebeuren, maar kun je daar zeker van zijn nu intolerantie in opmars is?

Sociale terreur maakt dat voor wie er mee te maken hebben het even traumatisch is je eraan te onderwerpen als je eraan te onttrekken. We zouden solidair moeten zijn met vooral de laatste groep

maar daarmee zouden vrijmetselaars op oorlogsvoet komen te staan met de groeperingen van wie wij vinden dat ze onderdrukken maar die dat zelf niet zo zien. Hebben we dat ervoor over?

Tenslotte de onvrijheden in onszelf. Daar kunnen we heel veel aan doen maar het is een ingrijpend proces, een proces dat het hele leven doorgaat.

Ja, we mogen vieren dat we zijn bevrijd maar dat wil niet zeggen dat iedere burger nu vrij is of dat onze vrijheid in beton is gegoten. Burgerlijke vrijheden kunnen eroderen en sociale onvrijheden kunnen gemakkelijk blijven voortbestaan want het gaat ons toch niet aan? Vrijmetselaren met hun a-dogmatische achtergrond zijn bij uitstek degenen die moeten waken over de handhaving van de burgerlijke vrijheden en de bestrijding van sociale onvrijheden en die in actie moeten komen als vrijheden worden bedreigd. ♦

'Vrije mannen' en hun vrijheid

4

'Door het Coronavirus ben ik bewuster geworden'

“Waarvoor word ik begrensd? Door mijzelf deze vraag te stellen kreeg ik inzicht in wat vrijheid voor mij betekent en op welke manier ik dit ervaar. Laat ik enkele highlights met jullie delen.”

“Natuurlijk kom ik dan in eerste instantie op de actualiteit, waarbij we als maatschappij en individu flink zijn begrensd door het rondwarende Coronavirus. Plots konden dingen die ik als vanzelfsprekend ervoer niet meer; persoonlijke ontmoetingen voor werk, sporten in groepsverband, samenkomen in de loge, familie en vrienden die je plots een tijd niet meer 'echt' ziet.”

“Anderzijds betekent vrijheid ook dat ik kan onderzoeken. Dat er ruimte is in onze samenleving voor het zelf vormgeven van mijn spirituele zoektocht en de manier waarop ik zingeving invul. Zonder dat ik bang hoeft te zijn dat ik in een kamp beland met een rode driehoek op mijn borst of publiekelijk wordt geëxecuteerd.”

“Afgelopen periode ben ik bewuster geworden van alle verworven vrijheden die ik eerder als vanzelfsprekend aannam en die ik nu beter weet te waarderen. Dat ik überhaupt hierover na kan denken en ermee aan de slag kan is vrijheid. Voor mij is vrijheid dan ook het hebben van een mogelijkheid om waarde toe te voegen. Aan de wereld om mij heen en voor de generatie(s) die na mij komen.” ♦

Naam : Martijn Wubbolts.
Leeftijd : 37 jaar.
Beroep : Projectleider.
Loge : 'Pentagram' te Deventer.
Graad : Leerling- vrijmetselaar.

‘Vrijheid én gelijkheid belangrijk’

“Als Nederlands kind uit de jaren '80 ben ik opgegroeid met heel veel vrijheid. Ik kan doen, zeggen en geloven wat ik wil. Vrijheid is voor mij als vanzelfsprekend. De vrijheid die wij sinds de bevrijding in 1945 kennen is ongekend. Iedereen kan leren, werken, reizen en liefhebben zoals hij of zij dat wil. Vrijheid is heerlijk én belangrijk. Zonder vrijheid hadden we nooit zo veel welvarendheid en voorspoed bereikt. De vrijheid heeft ons gelukkiger, gezonder en rijker gemaakt dan ooit. Is vrijheid niet het allerbelangrijkste dat er is?”

“Ik heb ooit eens een filosofisch dilemma voorgelegd gekregen: Stel u bent president van een natie. Welk van de volgende 3 thema's zou u dan het meest belangrijk achten: Vrijheid, Veiligheid of Welvaart?”

“Ik neig naar vrijheid. Dat komt omdat wij het in Nederland goed en veilig hebben. Meer vrijheid zou toch voor iedereen goed zijn? Dit dilemma is voor mensen uit andere landen anders. Daar waar oorlog heerst kiest men natuurlijk voor veiligheid. Daar waar armoede heerst kiest men voor welvaart. Maar wat als we alles al hebben? Vrijheid lijkt het belangrijkste als veiligheid en welvaart vanzelfsprekend zijn.”

“Toch geloof ik dat vrijheid alleen bestaat binnen bepaalde kaders. Het is pas echt genieten van een vrije dag na noeste arbeid. Van schoolvakanties geniet je het meest als je van de meester vrij krijgt. In hoeverre zijn wij echt vrij? Met een

auto kun je overal naartoe rijden en wanneer je wilt. Maar voordat je met een auto kunt rijden moet je aan bepaalde eisen voldoen. Wanneer je eenmaal een rijbewijs bezit waarmee je de vrijheid krijgt een auto te besturen, heb je met allerlei verkeersregels te maken. Zonder verkeersregels zouden we veel vrijer zijn. Dan zou autorijden misschien nog wel veel goedkoper en leuker zijn. Alleen gaat dat natuurlijk ten koste van de verkeersveiligheid.”

“Als vrijmetselaar vind ik vrijheid én gelijkheid belangrijk. 75 Jaar geleden hadden we van beide minder dan nu. We zijn nu vrijer én gelijk. Vrijheid en gelijkheid lijken zich ook tot een paradox te vormen. Als iedereen vrij is, is niemand gelijk. Als iedereen gelijk is, is niemand vrij. Ik geloof dat wij in ‘het westen’ een maximum bereikt hebben van maatschappelijke vrijheid én gelijkheid. Als wij van het één meer krijgen gaat dat ten koste van het andere. In Amerika is men vrijer maar met minder gelijkheid. In Europa is men gelijk maar minder vrij. Maar in hoeverre is onze geest echt vrij? Kunnen wij denken, voelen en doen wat wij willen? Volgens mij hebben we daar totaal geen controle over en is onze enige vrijheid te accepteren wie we zijn. Misschien is de enige vrijheid die wij bezitten de liefde. We kunnen niet kiezen van wie we houden maar niemand belemmert ons in het liefhebben van anderen.” ♦

Naam : Thom Bokelaar.
Leeftijd : 33 jaar.
Beroep : CEO MoreApp.
Loge : ‘De Getande Rand’ te
Alphen aan den Rijn.
Graad : Meester-vrijmetselaar.

Naam : Suki de Boer.

Leeftijd : 39 jaar.

Beroep : Stafmedewerker Amsterdams Fonds voor de Kunst.

Loge : 'La Bien Aimée' te Amsterdam.

Graad : Meester Vrijmetselaar.

‘Merdeka!’

“Een veelzeggend antwoord op de vraag wat vrijheid betekent, is voor een goed verstaander van de Koninklijke Kunst al sinds 1884 te vinden tussen ‘Vrouwen’ en ‘Vrijmetselaar’. Klinkt mooi toch? Zelf een poging wagen om tot een eventueel wijsgerige beschouwing te komen van hetgeen ik persoonlijk onder het begrip vrijheid schaar, is in de ogen van die goede verstaander in de meest pessimistische zin allicht wegzinken in een poel van profaniteit en in de meest optimistische zin natuurlijk evenzo een brevet van onvermogen. Maar dan wel eentje met een kinderlijke hoop op schoonheid! Dat laatste past misschien ook het beste bij het netwerk van jonge vrijmetselaren.”

“Zonder daarbij in een verwrongen dogmatiek zo hard als Kruppstaal te vervallen, is het wellicht beter de vraag te stellen hoe je vrijheid behoudt. Laat ik daarom de daden van een aantal vrijheidsstrijders, niet de minste als je de maçonnieke annalen erop naslaat, ten voorbeeld nemen. En dan nu eens niet die van een racist als Churchill met z'n 'I hate Indians. They are a beastly people with a beastly religion', maar die van figuren van betere statuus. Ik noem een Augusto César Sandino van Nicaragua, Kwame Nkrumah van Ghana, Simon Bolivar van Venezuela, José Martí van Cuba, Emilio Zapata, Pancho Villa van Mexico en een Jean-Jacques Desalines van Haïti.”

“In tegenstelling tot hen ben ik als vreedzaam onderdaan van het burgerlijk gezag uiteraard nooit betrokken in complotten en samenzweringen tegen de vrede en de welvaart des volks, noch zal ik mij onplichtmatig tegenover de lagere overheid gedragen. Echter, mocht ik alsnog – zeker in deze tijden – vanwege een zeer vrijheidsbeperkende spoedwet voor totalitaire noodmaatregelen willen rebelleren tegen de staat, zou u mij gelijk de eerder genoemde goed verstaander niet hoeven sterken in mijn verzet, maar mag u gewoon gezellig ouderwets meelij met mij hebben als met een ongelukkige man...” ♦

Naam : Robbert Jan Looman.
Leeftijd : 31 jaar.
Beroep : Fotograaf.
Loge : ‘De Waare Broedertrouw’
te Gouda.
Graad : Leerling-vrijmetselaar.

‘In hoeverre ben ik vrij?’

“Het is lastig de kern van vrijheid te duiden. Mijn interpretatie is dat de vrijheid de ruimte is waarin je vrij bent te doen en te zeggen wat je wilt. Deze vrijheid is er alleen als je de bijbehorende verantwoordelijkheid neemt. Je mag natuurlijk de vrijheid gebruiken om te zeggen wat je werkelijk van iemand vindt maar als je die persoon ermee kwetst komt de boodschap niet over. Door een ander de ruimte te geven om vrij zijn zal je zelf ook meer vrijheid ervaren. Maar je kan niet vrij zijn door de vrijheid van een ander op te eisen. Dit betekent dat je als mens van een ander mens afhankelijk bent in welke mate je vrij kan zijn.”

“Er is een grijs gebied in de vrijheid tussen jou en een ander waarin je de ander vrij kan laten zijn. Waardoor, als je handelt zonder verwachting iets terug te krijgen, jij zelf ook meer vrijheid zal ervaren.”

“Ik ben vrij mijn dagelijkse taken op mijn eigen manier aan te pakken en hiervoor zal ik dan ook mijn eigen ver-

antwoordelijk moeten nemen. Ik ben ook vrij om mijn eigen fouten te herkennen en eventueel te herstellen. Door dit proces probeer ik een beter mens te worden.”

“Als ik aan vrijheid denk, denk ik ook aan keuzevrijheid. Hier worstelen vooral de jongere generaties mee maar het is ook de oudere generatie niet onbekend. Er zijn inmiddels zoveel keuzes dat je door de bomen het bos niet meer ziet. Dan is het juist de kunst om jezelf te beperken in keuzes die je voor jezelf maakt. De kunst van het weglaten, zoals vaker wordt gezegd. En dan gaat het niet om welk van de veertig tandpasta's je kiest in de winkel, maar om de meer essentiële zaken in het leven. Zoals, met wie deel jij je liefdesleven, welke loopbaan kies je? Of kies je ervoor om op reis te gaan? En waar ga je dan naartoe en met welk doel?”

“Je ziet je beperkingen pas als je volledig vrij bent. Ik kan bijvoorbeeld, als ik spontaan een dag vrij heb, mij met allerlei activiteiten bezighouden zonder

dat ik eigenlijk ook maar één ding volledig afrond. Zo heb ik aan het eind van de dag geen energie meer, maar wel het gevoel dat ik niets nuttigs gedaan heb. Als je ervoor kiest van alles een beetje te doen, heb je van niets alles gedaan. Dat geldt natuurlijk ook voor je loopbaan. Want wie durft er nu nog volledig 'all-in' te gaan en zich volledig te specialiseren in een vak waarvan je niet weet of er überhaupt een boterham mee te verdienen is?”

“De mens is van nature een sociaal dier maar als je anders bent dan de rest loop je het risico om uit de groep gezet te worden. En dan zou je zomaar door een hollenbeer opgegeten kunnen worden. Gelukkig hebben wij hier geen last meer van hollenberen maar de angst om er niet bij te horen zit nog in ons. En dat is ook waarom wij onszelf beperken in onze eigen vrijheid en ervoor kiezen ergens bij te horen. Dan vraag ik mij nu wel af, in hoeverre ben ik vrij? Waar beginnen mijn vrijheidsbeperkingen? En zou ik dat anders willen?”

‘Geen vrijheid zonder tolerantie’

“Volgens de Dikke Van Dale is vrijheid: 'het vrij-zijn; onafhankelijkheid, vrijheid, blijheid iedereen moet maar doen waar hij zin in heeft.' Hier kan ik me wel in vinden.”

“Voor mij is vrijheid kunnen zijn wie je bent zonder dat iemand jou daarvoor veroordeelt. Maar toch vraag ik me tegenwoordig af of we nog wel zo vrij zijn. In mijn ogen is er namelijk geen vrijheid zonder tolerantie. Wil ik vrij zijn? Dan moeten anderen me daar de ruimte voor geven om dat te kunnen doen. Maar ik hoor in het nieuws dat vrouwen niet meer op een bepaalde manier gekleed de straat op durven gaan omdat ze anders lastiggevalen worden of dat homo's niet hand in hand over straat durven omdat ze dan nageschreeuwd worden. Als ik dit soort dingen lees vraag ik me af of we nog wel zo vrij zijn?”

“Dus ik heb het idee dat er zonder tolerantie geen vrijheid kan zijn. Het doet me dan ook pijn in mijn hart dat ik in onze huidige samenleving zie dat we meer bezig zijn met wat ons anders maakt van elkaar dan dat we kijken naar wat ons verbindt.” ♦

Naam : Maarten Piters.

Leeftijd : 28 jaar.

Beroep : geen, student.

Loge : ‘La Persévérance’ te Maastricht.

Graad : Leerling-vrijmetselaar.

Geroofd erfgoed

Het Vrijmetselarij Museum heeft de opening van de tentoonstelling 'Vrijheid & Vooroordeel: Vrijmetselarij en de Tweede Wereldoorlog' moeten uitstellen vanwege Corona. Deze zal later dit jaar alsnog plaatsvinden. Geluk bij een ongeluk is dat de tentoonstelling nu de 'kick-off' van een groot onderzoeksproject zal markeren. Kunsthistorica dr. Andréa Kroon pleit al jaren voor onderzoek naar de roof van vrijmetselaars erfgoed door de Nazi's. Veel rituele objecten, gedenkstukken en kunstvoorwerpen zijn nog altijd vermist. In het kader van '75 jaar vrijheid' steunt het Mondriaan Fonds haar project met een subsidie, zodat dit onderwerp eindelijk de aandacht krijgt die het verdient.

Tekst: Vrijmetselarij Museum – Foto's: Collectie Vrijmetselarij Museum, Paul Mellaart en anderen.

3 Eeuwen lang is persoonlijke, religieuze en politieke vrijheid als ideaal uitgedragen door vele generaties vrijmetselaren. In de Tweede Wereldoorlog komt het vrijheidsideaal onder druk te staan, maar houdt men hier toch aan vast. In de komende tentoonstelling, mogelijk gemaakt door het Maçonniek Studiefonds, wordt dan ook een link gelegd tussen het thema 'vrijheid' en de beginselen van de vrijmetselarij.

Vrijheidsideaal

De vrijmetselarij is een inwijdingsgenootschap en een van de oudste sociale netwerken ter wereld. Het is ontstaan in Groot-Brittannië, maar er is niet één specifiek ontstaansmoment te noemen. Het genootschap komt voort uit een reeks sociale en politieke ontwikkelingen vanaf de middeleeuwen, die in het begin van de 18e eeuw culminerden. Europa heeft dan een reeks bloedige politieke en religieuze conflicten achter de rug. Juist in die periode reorganiseren de loges van 'free masons' (steenhouwers) zich in het bouwvak en krijgen zij als sociaal netwerk een nieuwe, invloedrijke rol in de maatschappij.

In 1723 verschijnt 'The Constitutions of the Free-Masons'. Dit 'wetboek' beschrijft de organisatievorm van de Engelse Grootloge (als landelijk bestuursorgaan) met aangesloten loges (plaatselijke verenigingen). Naast organisatorische regels omschrijft het een belangrijk ideaal: religieuze en politieke vrijheid. In de loges worden mannen van verschillende komaf en overtuiging als gelijken verenigd. De vrijmetselarij wordt in korte tijd een populair soci-

aal netwerk en breidt zich uit naar het Europese vasteland. In 1734 wordt de 1e Nederlandse loge opgericht in Den Haag, in 1735 gevolgd door een eigen Grootloge.

In de loop der jaren worden het wetboek en de lidmaatschapscriteria herhaaldelijk aangepast om gelijke pas te houden met veranderingen in de maatschappij. Vrouwen worden vanaf het midden van de 18e eeuw betrokken bij zogeheten Adoptieloges, waarin zij bestuurlijke macht uitoefenen die hen in het dagelijks leven nog niet wordt gegund. Ook voor andere groepen, waaronder Joodse en Islamitische leden, is de vrijmetselarij vaak een opstap naar maatschappelijke emancipatie. Omdat de complexe rituelen gelezen moeten worden, is het lidmaatschap in de 18e eeuw vanzelf voorbehouden aan de geletterde elite. Naarmate analfabetisme in de 19e eeuw afneemt, wordt het ledenbestand steeds diverser. Bij een ritueelwijziging in 1865 wordt gesteld dat alleen 'een vrij man van goede naam' lid kan worden. Waar 'vrij' ooit letterlijk betekende dat de persoon in kwestie geen onderhorige in dienst of eigendom van een ander mocht zijn, is dit sinds eind 19e eeuw eerder geïnterpreteerd als 'vrij van geest'. Nog steeds gelden dezelfde principes: binnen de loge wordt niet getwist over religie of politiek, maar gezocht naar wat mensen verbindt.

Vooroordelen

Rituelen worden voor profanen (niet-leden) geheim gehouden om een verrassingselement te behouden. Het besloten karakter van de loges wekt onbegrip en

Handgemaakte houten passer met het opschrift: 'L[oge] Deli 5944'. Tijdens de Japanse bezetting van Nederlands-Indië werden zulke geïmproviseerde rituele voorwerpen gebruikt om in interneringskampen toch logebijeenkomsten te houden. Collectie Vrijmetselarij Museum, Den Haag, inv.nr. 6573.

argwaan op, die zich al begin 18e eeuw uit in spotprenten en schotschriften. Als in 1734 – 1735 nieuwe loges in Den Haag en Amsterdam worden opgericht, vragen ze geen toestemming voor hun oprichting, waarom zouden ze? Die onafhankelijke houding irriteert de lokale overheden. Het recht op vereniging en vergadering bestaat nog niet, dus iedere bijeenkomst is bij voorbaat verdacht.

Volgens het wetboek mag een vrijmetselaar geen 'rebel tegen de staat' zijn en in de loge niet over 'inpertinente of onbetamelijke dingen' spreken. Toch verbieden de Staten van Holland en West-Friesland in december 1735 alle bijeenkomsten. De loges worden beschuldigd van 'factiën, beroertens en debauches – politieke actievoering, relschopperij en losbandigheid'. In werkelijkheid voelen de machthebbers zich bedreigd door het 'soevereine' gezag van de Grootloge over de loges, hun democratische orga-

nisatievorm en liberale ideeën. De katholieke kerk ziet het samenkomen van haar leden met protestanten binnen de loges als ketterij en reden voor excommunicatie. 'In eminenti' (1738) is de 1e in een reeks Pauselijke bullen tégen de vrijmetselarij. Ook latere negatieve uitingen tegen vrijmetselarij zijn meestal te herleiden tot politieke of zelfs persoonlijke motivaties.

Hoewel het verbod niet formeel wordt opgeheven, zijn loges vanaf 1744 in Nederland weer actief. Vrijmetselarij wordt zo populair, dat in vrijwel alle grote steden en overzeese handelsposten loges worden opgericht. Na het uitbreken van de Franse revolutie - die collectieve angst voor geheim voorbereide, politieke daden veroorzaakt - wordt de vrijmetselarij onderwerp van allerlei wilde complottheorieën. In 'Essai sur la Secte des Illuminés' (1789) wordt de vrijmetselarij voor het eerst op één hoop gegooid met de Orde der Illuminati, een inwijdingsgenootschap dat slechts kort actief is in Beieren (1775 - 1785). Sindsdien verwarren complotdenkers de politiek-tolerante vrijmetselarij met de politiek-ambitieuze Illuminati. Complotschrijver Abbé Augustin Barruel (1741 - 1820) formuleert vervolgens in 1806 de gedachte dat Joden via de loges de wereldmacht zouden willen grijpen. Sindsdien gaat antisemitisme hand in hand met vooroordelen over vrijmetselarij.

Onder het pseudoniem Léo Taxil publiceert een Franse journalist vanaf 1886 fictieve verhalen over satanisme en bloeddoffers in de loges. Hij presenteert ze als 'onthullingen' van een voormalig lid en het publiek trapt er massaal in. Als de auteur in 1897 zijn 'hoax' opbiecht, blijkt die té succesvol: nog jarenlang blijft het grote publiek de verhalen geloven. De meest invloedrijke publicatie is 'De Protocollen van de Wijzen van Zion'. Deze fictieve notulen van een al even fictieve, Joodse vrijmetselaars-samenzwering zijn rond 1903 geschreven. Ze zijn een verkapte aanval op het beleid van een Russische minister van Financiën en worden in 1923 als vervalsing geïdentificeerd. In 1929 koopt de Nazi-partij de auteursrechten op om in herdrukken haar eigen ideologie te verspreiden. De tentoonstelling maakt duidelijk hoe deze vormen van 'fake news' zich tot 1940 hebben ontwikkeld - en nog altijd worden nagepraat.

Roof en verzet

Hitler ziet in de landelijke netwerkstructuur van de religieus en politiek

tolerante loges een potentiële bron van verzet. De vrijmetselarij wordt in 1940 verboden en de Nazi's verspreiden een gigantische stroom propaganda, voortbordurend op 19de-eeuwse, antisemitische complottheorieën. Logegebouwen worden in beslag genomen en bankrekeningen leeggeroofd. Terwijl leden proberen nog snel iets te verstoppen, wordt het culturele erfgoed van de Nederlandse vrijmetselarij systematisch geroofd, verkocht of vernietigd. Ook wordt het gebruikt om een tentoonstelling tegen de vrijmetselarij te organiseren, die in logegebouwen in de grote steden wordt getoond. Het gebouw van de Grootloge in Den Haag wordt het kantoor van Werner Schwier (1907 - 1971), Hoofd van het 'Referat Internationalen Organisationen'. Hij coördineert de inbeslagnames en laat kostbaarheden bij hem persoonlijk inleveren. Samen met geroofde Joodse collecties wordt de wereldberoemde museumcollectie van de Grootloge naar de 'Hohe Schule der NSDAP' in Frankfurt getransporteerd, waar ze als studiemateriaal voor het nieuwe 'Institut zur Erforschung der Judenfrage' moet dienen.

Portret van Grootmeester Hermannus van Tongeren (1876-1941). Hij steunde het verzet en werd na een periode van opsluiting - zonder proces - naar concentratiekamp Sachsenhausen getransporteerd, waar hij overleed. Collectie Vrijmetselarij Museum, Den Haag, inv.nr. 15832-1.

Ondertussen steunt Grootmeester Hermannus van Tongeren (1876-1941) het verzet. De activiteiten van Vrij Nederland en de Groep 2000 worden gefinancierd met geld dat hij uit logekringen

bijeenbrengt. Van Tongeren wordt echter opgepakt en overlijdt in kamp Sachsenhausen, waarna zijn zoon en dochter actief blijven in het verzet. Net als de Grootmeester moeten veel andere Broeders hun actief en passief verzet met de dood bekopen. Ook in Nederlands-Indië worden loges door het oorlogsgeweld getroffen. Overlevenden vertellen later hoe zij in Japanse kampen illegaal logebijeenkomsten hielden om zo de gemoederen te sterken. Zelfs onder de moeilijkste omstandigheden proberen ze voor een overleden Broeder toch een maçonnieke begrafenis te organiseren. De lotgevallen van de vrijmetselarij vormen een onderbelicht aspect van de oorlogsgeschiedenis, zowel voor historici als het publiek. Hoe groot was het aandeel van de vrijmetselarij in het verzet? Hoeveel Joodse leden kwamen om? Hoeveel Indische leden werden geïnterneerd? De tentoonstelling biedt niet alleen een eerste overzicht, maar wijst ook op de vele kennishiaten.

De gastconservator, kunsthistorica dr. Andréa Kroon, legt uit: "Na de bevrijding zetten de geallieerde 'Monuments Men' zich in voor de recuperatie van het geroofde loge-erfgoed. Na 1945 is het gedachte-goed van de vrijmetselarij op papier, in de vorm van archieven en bibliotheken, grotendeels teruggevonden. Maar het materiële erfgoed van de loges - de symbolische werktuigen en kostbare regalia, jubileumstukken en andere voorwerpen van historische of sentimentele waarde - bleef vermist."

Dat verlies werd door de Grootloge passief aanvaard. Tot in de jaren '50 vergden rouw om omgekomen leden, de zorg voor hun weduwes en wezen, rechtsherstel (het terugvorderen van panden en tegoeden, red.) en de heropbouw van het verenigingsleven alle aandacht. "Hierdoor mist de Nederlandse vrijmetselarij nog altijd een deel van haar verleden, van haar identiteit", zegt Kroon. Niet alleen ontbreken voorwerpen uit de nalatenschap van Grootmeester prins Frederik (1797 - 1881), maar ook voorwerpen die het aandeel van Joodse Broeders en hun loges in de vrijmetselarij vertegenwoordigen. "Dit vermiste erfgoed verdient het om op zijn minst te worden gedocumenteerd, zodat de omvang en impact van het collectieve verlies inzichtelijk worden, en dit hoofdstuk symbolisch kan worden afgesloten." Kroon pleit al jaren voor nader onderzoek naar de oorlogstijd: "De vele logeleden die zaken uit handen van de bezetter wisten te redden, ternauwernood

aan het bombardement van hun logegebouw ontsnapt, erfgoed in vlammen zagen opgaan, of werden vermoord om verzetsdaden, verdienen herdenking. En ieder object dat nog kan worden opgespoord, is die inspanning waard.”

Kroon is blij dat nu juist het Mondriaan Fonds - geen vrijmetselaarsfonds, maar een van de grote landelijke cultuurfondsen - haar onderzoeksvoorstel een subsidie toezegde. “Ik zie het als een erkenning van het belang van het erfgoed van de vrijmetselarij en wil met het onderzoek ook duidelijk maken welke plaats dit erfgoed heeft in het Nederlandse cultuurbezit.”

Het project gaat van start in januari 2021.

Openheid

De tentoonstelling noemt ook de ontwikkelingen na 1945. Na de Wederopbouw vinden loges een nieuwe rol in de samenleving en kiezen voor openheid richting publiek. Onder bibliothecaris Beity Croiset van Uchelen (1925 – 1997), aangesteld in 1953, krijgen ook niet-leden toegang tot de historische collecties van de Grootloge. De studie van de vrijmetselarij groeit uit tot een volwaardige wetenschappelijke discipline. De collectie krijgt in de jaren '90 zelfs een A-status toebedeeld door de Inspectie Cultuurbezit. Bibliothecaris Evert Kwaadgras (1945 – 2014) is vervolgens betrokken bij de onderhandelingen met Moskou over de restitutie van een vermist archiefdeel, die uiteindelijk plaatsvindt in 2003.

Vanwege haar besloten karakter blijft de vrijmetselarij een gemakkelijk doelwit, van goedmoedelijke spot in 'The Simpsons' tot spannende complotten in 'Inspector Morse' en 'National Treasure'. Verwijzingen naar vrijmetselarij in boeken, series en Hollywoodfilms spreken tot de verbeelding en doen de kassa rinkelen. Geen reden tot vermaak zijn de hardnekkige complottheorieën op internet over 9/11, die terugrijpen op de 19e-eeuwse vooroordelen. Eeuwenoud 'fake news' wordt door nieuwe generaties via sociale media op ongekende schaal verspreid. Juist

Aankondiging van de Nazi-propagandatentoonstelling tegen de vrijmetselarij in 1941. Collectie Vrijmetselarij Museum, inv.nr. 3C59.

De Rotterdamse burgemeester Pieter J. Oud (1886-1968) wordt door NSB-ers gedwongen om met een namaak-schootsvel als vrijmetselaar te poseren, 1941. Collectie Vrijmetselarij Museum, Den Haag, inv.nr. 17548-A.

daarom kiest de Grootloge voor transparantie. Ze steunt in 2001 de oprichting van een bijzondere leerstoel voor het vakgebied aan de Universiteit Leiden. Meer recent investeert ze in de inrichting van het nieuwe Vrijmetselarij Museum in de Javastraat te Den Haag, waar het publiek zelfs een intieme blik in een inwijding wordt gegund. Wanneer het vrijheidsideaal in het gedrang komt, spreekt de Grootloge zich uit, bijvoorbeeld door in januari 2019 nadrukkelijk afstand te nemen van de Nashville-verklaring. In de 21e eeuw is persoonlijke, religieuze en politieke vrijheid opnieuw een 'hot topic' in het maatschappelijke debat. De eeuwenoude idealen van de broederschap hebben nog altijd een actuele betekenis. ♦

Praktische informatie

Naar verwachting zal de tentoonstelling 'Vrijheid en Vooroordeel: Vrijmetselarij en de Tweede Wereldoorlog' in het najaar op donderdag 1 oktober officieel en vrijdag 2 oktober voor het grote publiek worden geopend, ervan uitgaande dat Corona-maatregelen dit toelaten. Actuele informatie over openingstijden, entreekosten en het aansluitende activiteitenprogramma is te vinden op de website www.vrijmetselarijmuseum.nl.

'Vrije mannen' en hun vrijheid

5

Naam : Thomas van Klink.
Leeftijd : 34 jaar.
Beroep : Coördinator omgevingsbeheer.
Loge : 'La Vertu' te Leiden.
Graad : Leerling-vrijmetselaar.

'Keuzes maken waar ik volledig achter sta'

“Vrijheid is voor mij het kunnen en mogen denken wat ik zelf zou willen, dit uitspreken ongeacht het onderwerp zonder dat ik een vorm van belemmering hierin zal ervaren. De vragen die hierna in mij opkwamen waren voor mij een aanzienlijk stuk dieper van betekenis: Durf ik dit? Kan mijn medemens zich uiten zonder zich bedreigd of belemmerd te voelen? Is het heden ten dage een vanzelfsprekend iets? Enkele vragen waren vrij snel beantwoord: bij het bekijken van het nieuws werd het

mij pijnlijk duidelijk dat het vrije denken, het zijn wie je daadwerkelijk bent zeker niet voor eenieder een vanzelfsprekendheid is...”

“Wat kan ik hierin als individu betekenen? Zelf heb ik mij al jaren geleden voorgenomen te zeggen wat ik denk en te staan voor wat ik zeg en mijn medemens die hier meer problemen in ervaart de helpende hand te bieden. Hoe mooi is het immers het vertrouwen te winnen van de mensen om ons heen zodat zij zich veilig genoeg kunnen voelen om

zich in alle vrijheid te kunnen uiten?”

“Tot slot zou ik graag willen afsluiten met het volgende: Vrijheid betekent voor mij keuzes maken waar ik volledig achter sta, ook al heeft dit consequenties en voel ik mij hier soms schuldig over. 'Nee' zeggen tegen een ander kan soms een 'ja' zijn tegenover mijzelf. Het bewust zijn van een keuze te hebben is voor mij misschien wel de essentie van de vraag wat vrijheid voor mij als mens betekent.” ♦

‘Zelf bepalen wat, wanneer en hoe’

“Het was voor mij een bijzondere dag dat ik gebeld werd met de vraag of ik een interview voor dit nummer wilde geven over wat ‘vrijheid’ voor mij betekent. Hoe bijzonder is het als je juist déze vraag gesteld krijgt op de dag dat je je spullen inlevert bij je werkgever... Vrijdag 29 mei was namelijk mijn laatste dag in loondienst en voor mij de eerste stap op weg naar de ultieme vorm van vrijheid: Ondernemerschap!”

“Vrijheid betekent voor mij dat ik de keuze heb hoe ik mijn leven leid. Onafhankelijk kunnen bepalen wat ik denk, zeg of doe en dat ik zelf de macht heb om te bepalen hoe en of ik ergens op reageer. Ik merk wel dat mijn definitie van vrijheid verandert door de jaren heen. Dit hoor je ook terug in veel bouwstukken: Wat is vrijheid?, Is er een eigen wil?”

“We leven in een land met veel vrijheden en zeker in deze bijzondere tijd merken we dat in allerlei vormen. Zelf probeer ik achter mijn principes te blijven staan; dat is mijn definitie van vrijheid. Als er een moment in mijn leven is dat ik mij beperkt voel in mijn vrijheid dan probeer ik dit aan te passen en de laatst genomen stap was voor mij die naar het ondernemerschap. Zelf bepalen wat ik doe, wanneer ik het doe en hoe ik het ga doen. De vrijmetselarij helpt mij elke dag weer te reflecteren of ik mijn eigen maatstaven wel goed naleef en mijn broeders zijn hierin een fantastische spiegel.”

Naam : Chris Groot.

Leeftijd : 27 jaar.

Beroep : IT-ondernemer.

Loge : ‘Quintessens’ te ’s-Hertogenbosch.

Graad : Meester-vrijmetselaar.

‘Vrijheid begint met liefde’

“Dit jaar herdenken we dat we in Nederland 75 jaar in vrijheid mogen leven, verlost van een dictatoriaal regime. Als vrijmetselaren bouwen wij elke dag bescheiden maar gestaag mee aan die vrijheid en aan de groei van ieder mens.”

“Vrijheid is voor mij als vrijmetselaar een belangrijke waarde. Een waarde die ik in mijn persoonlijke leven heb leren waarderen. Als jochie van 11 ontvluchtte ik vanuit Koerdistan de Iran-Irakoorlog aan de hand van mijn vader na de jarenlange terreur onder Saddam Hoessein. Koerdistan in Iran, waar ik nooit vrijheid heb meegemaakt. Nederland ving mij en mijn familie op. Hier leerde ik wat vrijheid was en vooral wat het met mij als mens deed. Dat jochie van toen toont elke dag zijn dankbaarheid door anderen te helpen.”

“Ik ben een ruwe steen in het onzekere fundament van de vrijheid. Ik besef dat ik heel bewust in die rijke vrijheid sta, maar wel steeds met een hamer in de ene- en een beitel in de andere hand. Want er is werk te doen. Permanent onderhoud om die kubieke steen uiteindelijk te laten passen in de Tempel van Salomo, tussen de anderen.”

“Onze arbeid maakt ons vrij. Tot 75 jaar geleden prijkte bijna dezelfde tekst boven de toegang van menig vernietigingskamp onder een andere dictatuur. Het leert mij ook om steeds scherp te blijven kijken naar mijn arbeid en naar mijn vrijheid. Hoe voorkomen wij dat nieuwe verschrikkingen een voedingsbodem vinden in onze samenleving? Doe ik de juiste dingen en wat is vrijheid voor jou, voor mij? Kritisch in gesprek blijven en niet stilstaan. Niet achter zelfbenoemde leiders aan die hun definitie van vrijheid aan je opleggen, maar de vervolgte mens beschermen en over-eind helpen. Met elkaar en onze gereed-schappen en ons verstand maar vooral ook met ons hart. Want vrijheid begint met liefde.” ♦

*Naam : Hawre Rahimi.
Leeftijd : 41 jaar.
Beroep : Manager Business
Development.
Loge : ‘Wolfgang Amadeus
Mozart’ te Hilversum.
Graad : Meester-vrijmetselaar.*

‘Vrijheid, een keuze waarin je mag geloven’

“Vrijheid heeft voor mij een gelijke waarde als loslaten. Vrij zijn, te zijn zoals ik ben. Vrij zijn van mijn verslavingen, vrij van beklemmende gedachten en overtuigingen. Mijzelf deze vrijheid gunnen geeft inzicht in mijn eigen schaduwen. Tegelijkertijd vraagt het me ook om van anderen te erkennen dat zij ook in (on)vrijheid leven. Dat hun keuzes en zelfinzichten er ook toe doen, goed zijn en tot uiting mogen komen. Dat hun (on)vrijheid niet definieert wie ze zijn, wie ik ben.”

“Tijdens een reis heb ik geleerd dat de vrijheid om mijzelf te uiten ook betekent dat ik de ander er niet mee mag schaden. Zowel in woord als in gedrag. Dat staat in schril contrast met hoe onvrij ik was. Onvrij als gevolg van scheiding, dwang of uitzichtloosheid. Er was vervreemding van wie ik kan zijn. Deze beknelling is als een korset dat strakgetrokken wordt. Het neemt de adem, de ziel, weg en laat de benauwdheid achter. Vrijheid betekent ook dat ik mijn eigen beelden mag scheppen. Ze worden niet opgelegd, mijn opvattingen vormen zich naar wat voor mij belangrijk is. Het zelfonderzoek dat daarmee gepaard gaat toets ik aan mijn medemens. Ik leef namelijk als individu in een collectief. Als ik aan de ander voorbijga zal ik ook mijzelf verliezen.”

“Vrijheid geeft iedereen de kans om te kiezen hoe hij in het beste van zichzelf en van de ander gelooft. Als je die keuze laat zien kun je jezelf telkens de vraag stellen: zijn zowel ik als de ander nog wel vrij?” ♦

Naam : Pieter Jan Bos.

Leeftijd : 29 jaar.

Beroep : Freelance Visual Designer.

Loge : ‘Le Profond Silence’ te Kampen.

Graad : Meester-vrijmetselaar.

Naam : Martijn Koerts.

Leeftijd : 29 jaar.

Beroep : IT-architect.

Loge : 'De Korenaar' te Emmen.

Graad : Meester-vrijmetselaar.

‘Vrijheid... Wat is vrijheid eigenlijk?’

“Het is 75 jaar geleden dat wij de vrijheid herwonnen hebben. Vrijheid... Wat is vrijheid eigenlijk? Deze vraag kom ik steeds vaker in gedachten tegen. Wanneer ik in mijzelf keer om op zoek te gaan naar het antwoord, kom ik allereerst uit bij de vrijheid die ik heb om te gaan en staan waar ik wil, al is dit door de crisis rondom Covid-19 ook niet meer zoals voorheen. Fysieke vrijheid, is dit dan dé vrijheid? Open grenzen? Geen muren?”

“De vele broeders die ik door de jaren heen over de oorlog heb horen spreken vertoonden allen een zekere ernst rondom vrijheid, zij leken zich goed te beseffen dat vrijheid niet vanzelfsprekend is en hoe het voelt als deze ontnomen wordt. Ik, als jonge man en millennial opgegroeid in vrijheid, heb moeite om het mij in te beelden, ik kan mij simpelweg niet voorstellen hoe het is om geen vrijheid te kennen.”

“De vrijheid van meningsuiting, een begrip waar door velen regelmatig naar wordt verwezen als de pilaar onder onze vrije samenleving. Nu heb ik persoonlijk niet zoveel met meningen.

De mening wordt naar mijn idee beperkt omdat die gevormd wordt enkel op basis van hetgeen je als referentie kent. Maar uiteindelijk mogen wij toch zeggen wat wij vinden? Of toch niet? Ik heb namelijk regelmatig ervaren dat mijn mening mensen kan kwetsen, chaos veroorzaakt of ongewenst is. Ook is het niet mogelijk altijd enkel maar te doen wat ik wil, een mens moet rekening houden met de ander, dat is onvermijdelijk. Ik zie het als juist om zo harmonieus als mogelijk door het leven te gaan en heb het gevoel dat het niet wenselijk is de harmonie van de ander te verstoren; ik ben dus wel degelijk beperkt in hoe ik mij uit. Misschien mag het wel, maar het is lang niet altijd gepast.”

“De enige vrijheid die ik daadwerkelijk ervaar is mijn denken, ongeacht de vele externe factoren die pogen mijn gedachten te beïnvloeden in mijn tempel, een ruimte waar enkel ik de sleutel van bezit. Het vrije denken!”

“Dus wat is vrijheid? Hoe langer ik erover nadenk hoe meer ik beseft dat ik het misschien wel helemaal niet weet...” ♦

Oók vrijmetselaar worden?

Doe de Zelftest!

Wilt u onderzoeken of een toekomstig lidmaatschap van een vrijmetselaarsloge succesvol kan zijn? Doe dan de zelftest op de navolgende twee pagina's. Deze zelftest telt 20 uitspraken, olopend van A tot en met T. Geef per uitspraak aan in welke mate u zich erin kunt vinden op een schaal van 1 tot 5. De hoogste totaalscore die zo te behalen is, is $20 \times 5 = 100$ punten.

Volledig mee oneens = 1 punt

Gedeeltelijk mee oneens = 2 punten

Weet niet/geen mening = 3 punten

Gedeeltelijk mee eens = 4 punten

Volledig mee eens = 5 punten

Omcirkel naast elke uitspraak het beoordelingscijfer.

Tel daarna de 20 cijfers op en noteer hier de totaalscore: ... punten

Vergelijk uw totaalscore vervolgens met de hieronderstaande klikkans-tabel. Hierdoor is goed in te schatten of er een klik is met de vrijmetselarij. Als u naar aanleiding van de uitkomst een gesprek wilt voeren met één of meer leden van een loge, stuur dan een e-mail naar orde@vrijmetselarij.nl. Of neem contact op met de voorlichter van de loge in uw gemeente of regio.

Idee en realisatie: Henk Kreuger.

**'KEN JEZELF' IS DE OPDRACHT
AAN IEDERE VRIJMETSELAAR.**

Klikkans-tabel

0 – 49 punten

De ervaring leert dat een score lager dan 50 punten meestal niet leidt tot een lidmaatschap dat langdurige wederzijdse tevredenheid oplevert. Om verdere teleurstelling te voorkomen worden verdere stappen om lid te worden van de vrijmetselarij afgeraden.

50 – 59 punten

Er zijn overeenkomsten, maar niet echt veel. Vraag is of een eventueel lidmaatschap inderdaad wel wederzijdse tevredenheid oplevert. Een goed gesprek hierover kan veel duidelijk maken.

50 – 69 punten

Er is een redelijk aantal overeenkomsten. Een onderling gesprek om in te schatten of dit aantal voldoende is om ook op lange termijn tot een succesvol lidmaatschap te leiden, is zeker aan te raden.

70 – 79 punten

Het aantal overeenkomsten is groot. Een gesprek op korte termijn maakt duidelijk of het lidmaatschap ook op lange termijn de gewenste wederzijdse voldoening geeft.

80 – 89 punten

Beide partijen zitten op een lijn! Een gesprek over het lidmaatschap is de volgende stap.

90 – 100 punten

De ideale 'klik'. Een gesprek over het lidmaatschap is de volgende stap.

Verder praten?

Wilt u in gesprek met een vrijmetselaar? Op de website van de Nederlandse Orde van Vrijmetselaren, www.vrijmetselarij.nl, staat een overzicht van alle loges in Nederland en dus ook van een loge bij u in de buurt, inclusief vestigingsadres, telefoonnummer en e-mailadres.

Maar natuurlijk kunt u ook contact opnemen met het secretariaat van de Orde van Vrijmetselaren:

Javastraat 2B, 2585 AM Den Haag.

T. (070) 346.00.46.

E. orde@vrijmetselarij.nl

W. www.vrijmetselarij.nl

BEGIN HIER

Uitspraak A
Ik streef er voortdurend naar beter mens te worden.

1
2
3
4
5

Uitspraak B
Ik neem de volledige verantwoordelijkheid voor mijn eigen doen en laten.

1
2
3
4
5

Uitspraak D
Ik zie het als een maatschappelijke opdracht om naar datgene te zoeken dat mensen verbindt; om ze bij elkaar te brengen.

1
2
3
4
5

Uitspraak C
Ik werk aan het welzijn van onze samenleving.

1
2
3
4
5

Uitspraak E
Ik zie het als een maatschappelijke opdracht om datgene weg te nemen dat mensen scheidt, zodat ze hun conflicten kunnen bijleggen of hun vooroordelen kunnen bijstellen.

1
2
3
4
5

Uitspraak F
Ik ben gelijkwaardig aan alle andere mensen.

1
2
3
4
5

Uitspraak H
Ik vind de meningen van andere mensen even waardevol als mijn eigen mening. Ik hoor ze graag.

1
2
3
4
5

Uitspraak G
Ik vind dat ieder mens het recht heeft om zelfstandig te zoeken naar waarheid.

1
2
3
4
5

Uitspraak I
Ik ben altijd bereid mijn inzichten te delen met anderen.

1
2
3
4
5

Uitspraak J
Ik denk dat rituelen en symbolen mij kunnen helpen om bijzondere momenten in het leven meer waarde te geven.

1
2
3
4
5

Ga verder op de volgende pagina

GA HIER VERDER

Uitspraak K

Ik geloof dat het universum niet toevallig bestaat. En dat ik daarin een rol te vervullen heb.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Uitspraak L

Ik ben een 'vrij man van goede naam'. Anders gezegd: ik ben een ongebonden en onafhankelijke denker en heb een goede reputatie.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Uitspraak N

Als ik vrijmetselaar word probeer ik zoveel mogelijk mijn wekelijkse logebijeenkomsten te bezoeken.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Uitspraak M

Ik ben bereid me aan de regels van de Orde en mijn loge te houden.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Uitspraak O

Ik ben bereid andere vrijmetselaren met raad en daad te steunen als zij dat nodig hebben.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Uitspraak P

Ik houd me aan de vertrouwelijkheid binnen mijn loge.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Uitspraak R

Ik waardeer ook het gezelligheidsaspect van de broederschap.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Uitspraak Q

Ik zie de voordelen van een loge waarin alleen mannen samenkomen.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Uitspraak S

Ik streef naar een langdurig lidmaatschap van de Orde en van mijn loge.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Uitspraak T

Ik ben bereid en in staat mijn logecontributie te betalen (ca. € 400 per jaar).

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

De plichten van een vrijmetselaar

Wat mag van een vrijmetselaar verwacht worden? Waaraan moet een vrijmetselaar zich houden? En waaraan kunnen vrijmetselaren elkaar wel of niet herinneren? Al sinds oude tijden kent de vrijmetselarij plichten. Plichten waaraan ieder lid zich hoort te houden. Want één ding is zeker: vrijmetselarij is niet vrijblijvend.

Tekst: Paul Marselje - Foto's: Paul Mellaart.

Vrijmetselarij vraagt van de beoefenaar, de vrijmetselaar dus, een beter mens te worden; niet beter dan de ander, maar beter dan hijzelf eerder was. En door beter te worden dan hijzelf eerst was, kan hij bijdragen aan een betere wereld. Het staat eenieder daarbij vrij om zelf te bepalen wat een beter mens is en hoe die betere wereld er uitziet, zolang de ander daarmee maar niet in de weg gestaan wordt om zijn eigen beeld daarvan te hebben. Het klinkt misschien allemaal vanzelfsprekend en eenvoudig, maar dat is het niet. Het vrijmetselaarsschap stelt hoge eisen.

Uzelf, broederschap en maatschappij

Vrijmetselarij is geen leerschool waarin les gegeven wordt in wat een beter mens is of hoe een betere wereld er uitziet. Vrijmetselarij is een broederschap waarbinnen rituele handelingen en symbolische gereedschappen aangereikt worden. Ze kunnen iemand helpen aan zichzelf te werken. Het zich eigen maken van die symboliek en ritualistiek en het bestuderen ervan is daarom ook een belangrijk uitgangspunt.

Vrijmetselaarsloges zijn een plaats waar vrijmetselaren op een verdraagzame manier van gedachten wisselt over onderwerpen die hem of een andere vrijmetselaar raken. De vrijmetselarij is daardoor geen willekeurige groep mensen; het is een broederschap. En ook

het lidmaatschap van een broederschap stelt verplichtingen.

De plichten van een vrijmetselaar zijn dus samen te vatten in plichten naar zichzelf, naar de broederschap en naar de maatschappij. Maar wat is een verplichting? In algemene zin kan gezegd worden, dat een verplichting een bindende overeenkomst is tussen twee partijen. Dat kan een morele, juridische of zelfs spirituele overeenkomst zijn. Vooral de morele en spirituele plichten krijgen in de vrijmetselarij aandacht. Wie vrijmetselaar wordt, legt een gelofte af waarin hij belooft zich aan de uitgangspunten en afspraken van de vrijmetselarij te houden. Maar waar gaat dat dan over?

De 'Oude Plichten'

Al sinds oude tijden worden vrijmetselaarsplichten beschreven. De Engelsman Anderson publiceert in de vroege 18e eeuw het eerste stelsel van vrijmetselaarsplichten. Die regels noemen vrijmetselaren 'De Oude Plichten'. Ze staan symbool voor wat zij tegenwoordig vrijmetselaarsplichten vinden.

Grotendeels zijn die tegenwoordige plichten vastgelegd in de statuten en reglementen van de Orde van Vrijmetselaren. Die vervangen de 'Oude Plichten'. Iedere tijd is immers anders, dus zijn de afspraken die gemaakt zijn dat ook.

Maar voor een deel liggen die plichten ook vast in de traditie en de sfeer van de broederschap, waarvan dat oude

geschrift van Anderson nog steeds een goede weerslag vormt. Als een nieuwe voorzittend meester van een loge wordt geïnstalleerd krijgt hij een exemplaar van die 'Oude Plichten' overhandigd, vooral als symbool van de huidige orde-regels, maar zeker ook om te herinneren aan de traditie van waaruit de vrijmetselarij en de vrijmetselaar handelt.

Kwetsbaarheid

Vrijmetselarij wordt vaak geheimzinnig genoemd. Waarom wordt niet verteld wat er in rituelen gebeurt? Waarom mogen buitenstaanders er niet bij zijn als vrijmetselaren bij elkaar komen in een ritueel? Waarom zijn vrijmetselaren verplicht om over wat er in loges gebeurt niets te vertellen?

Mensen kunnen zich steeds minder vinden in dogmatiek, maar er blijft behoefte aan een dialoog over levensvragen. Een groeiend aantal mensen vindt binnen de geborgenheid van vrijmetselaarsloges de vrijheid daarover te praten. Zo iets kan voor hen alleen dan in werkelijke vrijheid, als de logebijeenkomsten besloten zijn.

Het is te begrijpen dat strak geleide geestelijke en politieke organisaties naar die beslotenheid met argwaan kijken. Ze pretenderen immers vaak de enige 'waarheid' te kennen, terwijl er in loges juist verschil mag zijn van inzicht. Vrijmetselaren moeten in een loge vrijuit kunnen spreken, zonder dat het de

Is de vrijmetselarij terecht geheimzinnig?

volgende dag wordt rondverteld, in de krant, Whatsapp, Instagram of op Facebook staat. Zij moeten zich kwetsbaar kunnen opstellen en in hun waarde worden gelaten. Daarvoor vinden vrijmetselaren intimiteit nodig. En daarom bestaat de plicht tot geheimhouding over wat in loges wordt besproken.

Geheime rituelen

De plicht om te zwijgen over wat er in de rituelen gebeurt, heeft een andere achtergrond. In een vrijmetselaarsritueel komen een aantal verrassingen voor. Er gebeuren 'dingen' die de aanwezigen aan het denken moeten zetten over henzelf en over de verhouding ten opzichte van anderen en de maatschappij. Het zijn geen 'dingen' die iemand niet zou willen meemaken. Ze zijn waardevol en worden dat ook steeds meer. Die momenten moeten 'overkomen' om indruk te maken en om aan het denken te zetten. Wie dat van tevoren zou weten, die wordt die kans ontnomen. De belangrijkste reden dat vrijmetselaren zwijgen over die rituelen is dus – en dat klinkt misschien verrassend – niet het eigenbelang van vrijmetselaren, maar het belang van anderen die nog niet ingewijd zijn. Toch is er nog een andere reden om te zwijgen over wat er in rituele bijeenkomsten gebeurt. De vrijmetselarij is vormgegeven als een middeleeuws steenhoudersgilde. Traditioneel kent zo'n gilde 3 soorten leden, drie 'graden', namelijk leerling, gezel en meester.

Wie als rondtrekkende steenhouwer werk zocht en zich bij een bouwplaats aanmeldde, moest kunnen bewijzen dat hij een echte steenhouwer was. Hij moest ook kunnen aantonen dat hij een bepaalde graad van vaardigheid in zijn vak had. Gezellen kunnen immers meer dan leerlingen en meesters zijn tot meer in staat dan gezellen. Ze werden ook verschillend betaald.

Aanraking

Om die reden bestonden er herkenningwoorden, -tekens en -aanrakingen voor iedere graad. Als onderdeel van de traditie worden zulke herkenningbegrippen nog steeds aan de nieuwe leerling, gezel of meester verteld. Maar het is meer dan een traditie. De beslotenheid, de intimiteit van een loge kan al-

leen worden gegarandeerd als zeker is dat iedereen ook echt vrijmetselaar is.

Iedere vrijmetselaar heeft toegang tot elke vrijmetselaarsloge in de wereld en zulke bezoeken worden dan ook vaak afgelegd. Hoe weten ze in zo'n loge nu dat de bezoeker ook vrijmetselaar is? Dan komen onder meer die herkenningbegrippen goed van pas en ook daarom bestaat er de plicht tot zwijgen over de inhoud van de rituelen.

De eigen maat

Van belang is dat verplichtingen aangegaan worden vanuit vrije wil. De vrije wil en het recht op eigen inzicht zijn van belang in de vrijmetselarij. Het staat de leden daarom vrij de vrijmetselaarswerkwijze naar eigen inzicht te interpreteren. Vrijmetselaren zijn vrijdenkers, die tolerantie hoog in het vaandel hebben. En ze zijn zoekers, die erkennen nooit uitgezocht te zijn. Maar het is niet alleen 'vrijheid-blijheid' in de Orde. Een deel van de verplichtingen is voor ieder lid gelijk, zoals de plicht tot geheimhouding.

Maar de plicht om te proberen een beter mens te worden, is heel persoonlijk. Wie zal de ander daarin de maat nemen? Dat geldt ook voor de plicht te bouwen aan een betere wereld. Want al snel zou bij een beoordeling daarvan de eigen mening van de beoordelaar worden gebruikt over wat een beter mens is en wat een betere wereld zou zijn. Een vrijmetselaar kan dus wat dat betreft alleen zichzelf de maat nemen.

Het staat ook in de Ordewetgeving, in het statuut en reglement. De vrijmetselaar erkent:

- de hoge waarde van de menselijke persoonlijkheid;
- de gelijkwaardigheid van alle mensen;
- ieders recht om zelfstandig te zoeken naar waarheid; en
- ieders verantwoordelijkheid voor zijn eigen doen en laten.

Broederschap verplicht

Broederschap hoort geen leeg woord te zijn. Wie ziet dat een andere vrijmetselaar het moeilijk heeft, die staat de ander dan bij. Dat is een plicht. Maar een belangrijk begrip in de vrijmetselarij is dat het in het leven op jezelf aankomt. Jij zal je leven zelf moeten en mogen vormgeven en verder ontwikkelen. Als het lukt zal de hulp aan een vrijmetselaar in problemen vooral betekenen hem – waar mogelijk – te helpen weer op eigen kracht die problemen op te ruimen en niet alleen te leunen op anderen.

Broederschap is verder ook begrip willen opbrengen voor de ander in de loge, hem te verdragen en hem aandacht te geven, zowel in goede als in slechte tijden.

Zelfontplooiing

Tot slot. Als verplichtingen alleen aanvoelen als een last, een vervelende sleur, dan zal iemand zich er al snel tegen verzetten. Het is beter het woord 'plicht' in de vrijmetselarij te zien als het krijgen van een kans; een kans om uit de dagelijkse sleur te komen. Om de dagelijkse sleur op de juiste wijze te kunnen wegen en te interpreteren.

De morele en spirituele plichten van de vrijmetselarij bieden dan ook eerder een interessante uitdaging en een uitnodiging tot zelfontplooiing. Het is de mogelijkheid tot het verbreden van de horizon door onder meer beleving, door ordelijke gedachtewisseling over onderwerpen die het leven raken, door studie en door zelfverbetering. De regelgeving van de vrijmetselarij is daarbij geen knellende kleding, maar geeft steun waar dat nodig is. De plichten die de Orde van Vrijmetselaren stelt, komen dus goed van pas. ♦

75 jaar VRIJHEID

75 jaar vrijheid ... wat betekent dat voor mij? Laat ik u mijn persoonlijke beleving hierbij vertellen...

Peter 2020

Geboren in 1960 wil zeggen dat ik het niet leven in vrijheid niet ken.

Uit de overlevering van boeken, film en vertellingen heb ik mijn gedachten over oorlog maar ook vrijheid moeten vormen.

Maar het meest dichtbij komt het verhaal van mijn vader die rennend tussen de vallende bommen tijdens het Eindhoven's 'Sinterklaasbombardement' die maar ter nauwernood overleefde.

Een andere, voor mij zeer bijzondere ervaring, is dat ik verschillende malen veteranen heb mogen ontmoeten uit oa de USA en VK maar ook ooit een Duitse veteraan. Dat laatste beschouw ik als zeer uitzonderlijk zeker omdat ten tijde dat ik hem sprak in 1983 het zeker niet gebruikelijk was dat zij hierover spraken.

75 jaar vrijheid kende vooral een aanvang op 6 juni 1944, D-Day. Op die dag werd de strijd aangevangen voor vrijheid, onze vrijheid. Ontelbare, vaak jonge mannen en vrouwen gaven hun leven hiervoor.

75 jaar vrijheid, nooit is er een langere periode van vrede geweest in Europa. Daar is, kort nadat WOII beëindigd was, aan gewerkt waaronder het verdrag van de Universele Rechten van de Mens (1948)

75 jaar leven in vrijheid doet mij beseffen dat vrijheid misschien wel logisch lijkt maar dat het zeker niet vanzelfsprekend is. Voor mij is vrijheid de basis voor mijn zoektocht naar het licht.

Peter Peters 2020

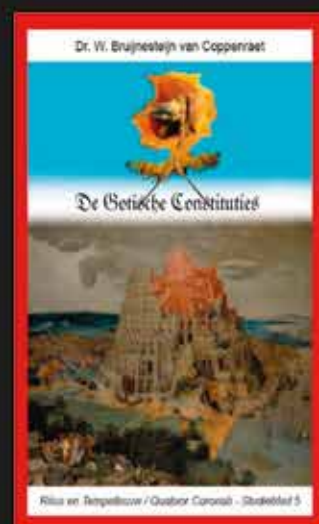
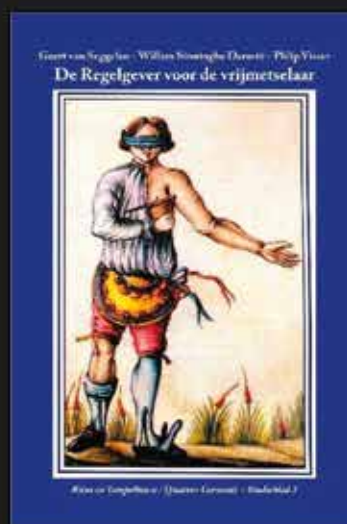
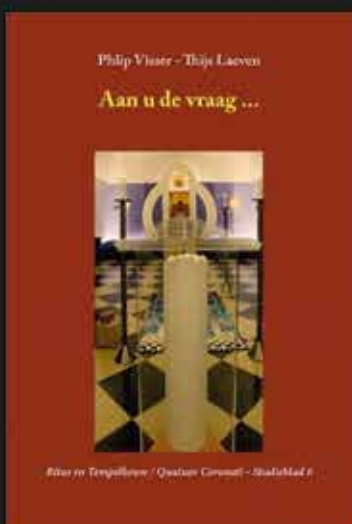
Helaas!!!

De geplande studiedag van Ritus en Tempelbouw kan dit jaar helaas geen doorgang vinden.

We zullen u erg missen en hopen vooral dat u gezond blijft.

En dat we u in 2021 weer kunnen ontvangen!

Dan maar lezen! Bijvoorbeeld de recente uitgave met interessante verhandelingen over de leergesprekken, "aan u de vraag", of een van de vele prachtige boeken.

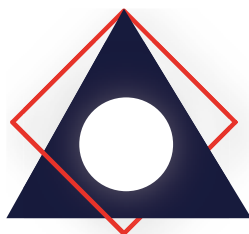
Bezoek onze website: WWW RITUS EN TEMPELBOUW

CLEMENS HONDTONG

MASONIC ANTIQUES & COLLECTABLES

SINDS 1996
IN- EN VERKOOP

☎ 06-53887063
🏠 WWW.HONDTONG.NL
✉ C.HONDTONG@OUTLOOK.COM

Dutch Regalia

Dutch regalia voor service en kwaliteit

Voor al uw maçonnieke behoeften, zowel nieuwe - als 'producten met ervaring',
zijn wij de vertrouwde leverancier!

We staan in voor hoge kwaliteit, dus werken wij al jaren met de beste vakmensen
en hebben service hoog in ons vaandel staan.

Ook voor speciale opdrachten, zoals bijvoorbeeld het laten graveren van glas of metaal,
bent u bij ons aan het juiste adres. Bent u op zoek naar een ontwerp voor een jubileum
of maçonniek cadeau dan denken wij graag met u mee.

Heeft u vragen? Neem dan gerust contact met ons op.

Telefoon 0251 - 827317

Of mail naar: info@dutchregalia.nl

www.dutchregalia.nl

